БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 23 (6456)
ФЕВРАЛИИН 1
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

1952 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай РСФСР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл (1—2-дохи нюурнуудта).

КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГОЙ КАНДИДАДУУД: **Ц. Номтоев.**—Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ. **Н. Зайцев.**—Боргойн совхозой эрхим хонишон (2-дохи нюур).

Агитационно ниитын хүдэлмэри улам үргэдхэе (2-дохи нюур).

Д. Доржиев. — Һулаар хүдэлмэрилдэг шалгалтын комисси (3-дахи нюур).

Б. Мангутов.—1953 оной навигациие эрхимээр уттая (3-дахи нюур).

Хүдөөгэй зондо кино саг соонь харуулдаг болохо (3-дахи нюур).

Ц. Дандаров. — Ниитын ажахын шэнэ хүгжэлтын түлөө (3-дахи нюур).

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР (4-дэхи нюур).

Болгариин арадай ажахын хүгжэлтэ (4-дэхи нюур).

Г. Полкопаев. — Уласхоорондын шэнжэлэл (4-дэхи нюур).

Корейдэхи событинууд (4-дэхи нюур).

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДТА КИНО ХАРУУЛГЫЕ ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА

«Бүхы искусствонуудһаа бидэндэ эгээн шухалань кино мүн» гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. «Советскэ засагай мэдэлдэ кино хадаа гайхамшаг ехэ сэгнэшэгүй хүсэн болоно» гэжэ И. В. Сталин һургана. Агуухэ вождьнорой эдэ үгэнүүд хадаа киноискусствода Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ямар ехэ анхаралга табидагые элэ тодоор гэршэлнэ.

Мүнөө социализмһаа коммунизмда орохо үедэ ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ идеологическа хүдэлмэриин шухала участок болохо советскэ киногой үүргэ хэмжээгүй ехээр дээшэлээ.

Советскэ киноискусствын жэлһээ жэлдэ олоор гаргадаг эрхим һайн зохёолнууд манай арадай улам үргэжэ байгаа культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха гэһэн зорилготой.

Республикын ажалшадта кино харуулга һүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды һайжараа. Улан-Удэ городто, Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Кяхтын ба бусад хэдэн аймагуудта бүхы стационарна киноустановконууд ба кинопередвижкэнүүд таһалгаряагүй, түсэбэй ёһоор хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай бүхы тосхонуудта кинокартина һарадаа 5—6-һаа үсөөн бэшээр харуулагдана. Аймаг дотор кино харуулха тусхай график ба календарна түсэб табигдажа аймсоведэй гүйсэдкомоор батадагдаад, тэрэниие киномеханигуудай наринаар дүүргэхын хойноһоо хиналта хэгдэдэг байна. Иимэһээ тус аймаг кино харуулха түсэбөө үнгэрэгшэ жэлдэ алишье талаарнь нилээд үлүүлэн дүүргээ.

Гэбэшье, ажалшадта кино харуулга республикын олон аймагуудта хангалтагүйгөөр табигдаһай. Аймгүйсэдкомуудай кинофикациин таһагууд тэсэшэгүй муугаар хүдэлмэрилнэ.

Хэжэнгын, Хориин, Заиграйн, Сэлэнгын, Торнин ба илангаяа холын Баунтын, Ахын, Хойто-Байгалай аймагуудта энэ хэрэг бүри муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тус аймагуудай зарим тосхонуудта хоёр гурбан һараар ажалшад кино харанагүй. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо нёдондо жэлэй октябрь һараһаа хойшо кинопередвижкэ үзэгдөөгүй. Киномеханигууд календарна түсэбүүд ба графигуудые һара бүхэндэ зоргоороо эбдэжэ, холын ба харгы муутай һуурин газарта кинопередвижкэнүүдые хүргэдэггүй байна. Малай фермэнүүд ба таряанажалай бригадануудта кинофильмнүүд тон үсөөн абаашагдана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой Шара-Тала гэжэ газарта арбаад колхознигууд ажаллажа байдаг юм. Теэд тэндэ үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэшье дахин кинокартина харуулагдаагүй.

Зарим аймагуудта кинокартинанууд муугаар харуулагдана. Кинолентнүүд таһардаг, үгэнь дуулдахаа болишодог, бүдэхеэр харагдадаг, сеанснууд тээгдэжэ эхилдэг гэхэ мэтэ дутагдалнууд олон. Жэшээнь, Заиграйн, Тарбагатайн аймагуудай зарим нютагуудта нэгэ кинокартиные хоёр, гурба дахин харуулжа дүүргэгдэдэггүй ушарнууд үзэгдэдэг.

Кинофикациин таһагуудай хүдэлмэриин ехэхэн дутагдалнуудай нэгэниинь иигэжэ гэхэдэ, гурбан жэлэй агрозоотехническэ курсануудые, механизациин һургуулинуудые элдэб тематическа, научно-популярна ба агрозоотехническэ фильмнүүдээр бүришье хангаагүй. «Хүдөө ажахын шэнэ һониннууд» гэһэн киножурналнууд ехэнхидэ «Главкинопрокадай» конторын склад соо хэбтэжэ байдаг юм. Документально-хроникальна фильмнүүдые городой ажалшадта харуулхын тула зориуута нээгдэһэн «Хроника» гэжэ кинотеатр үшөөл муугаар хүдэлмэрилнэ, бэгнихон фильмнүүдые үсөөнөөр харуулна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлени киносетиие үшөөл хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, ажалшадта кино харуулха хэрэгтэ байһан ехэшэг дутагдалнуудые зайсуулхын тула зохистой хэмжээнүүдые абанагүй, олохон киноустановконуудай, кинопередвижкэнүүдэй муу хүдэлмэрие тэсэжэ байна.

Гадна тэрэ өөһэдынгөө кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие тооногүй. Бүхы киноустановконууд болон передвижкэнүүдые мэргэжэлтэй хүнүүдээр хангахын түлөө эрид тэмсэл хээгүй. Энэ Управлени халаа элдэб семинарнуудые үнгэргэхэ, түрүү дүй дүршэлые согсолхо ба дэлгэрүүлхэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри ябуулхын оронда, хүдэлмэрилэгшэдые олоор һэлгэхэ ба юутэ юугүй шангаар зэмэлхэ, ажалһаань гаргаха ушарнуудые үсөөн бэшэ гаргана.

Партиин айкомууд ба горкомууд, аймсоведүүдэй ба горсоведүүдэй гүйсэдкомууд кино харуулгые һайжаруулхын түлөө шухала хэмжээнүүдые үшөөл абанагүй. Жэшээлхэдэ, партиин Сэлэнгын, Бичурын, Заиграйн, Түнхэнэй айкомууд, тэндэхи аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд кино харуулгые һайжаруулха тухай асуудалые 1952 оной турша соо пленум, сесси гү, али заседанинууд дээрээ нэгэшье дахин зүбшэн хэлсээгүй байха юм.

Дээрэ дурсагдаһан олохон дутагдалнуудые һаяар, эрид шууд усадхаха зорилго кинофикациин эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдана. Һаяхан үнгэрһэн Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй IV сесси кинофикациин Управлениие ба ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, районно, сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые «арад зондо кино харуулгые һайжаруулха, стационарна киноустановконууд ба кинопередвижкэнүүдэй таһалгаряагүй ба түсэбэй ёһоор хүдэлхэ ябадалые эмхидхэхэ, тосхон бүхэндэ һарадаа 4-һөө үсөөн бэшэ кинокартина, малажалай ба таряанажалай холын бригадануудта һарадаа нэгэһээ үсөөн бэшэ кинокартина харуулха ябадал хангаха» гэжэ уялгалаа.

Хүн зондо кино харуулгые һайжаруулгын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гээшэ кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн. Советскэ ба партийна органууд тэдэндэ али бүхы туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Бурят-монгол хэлэнэй асуудалнуудаар научна конференци дүүрэбэ

Конференциин уржадар үдэшын заседани дээрэ зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалаар — «Бурят-монгол литературна хэлэ бэшэгэй дүримые һайжаруулха тухай» филологическа наукануудай кандидат **Д. Д. Амоголоновой** элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлбэ. Нүхэд **Дугаржабон** (Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт), **Алексеев** (Ленинградска университет), **Балданжабон** (Агын округ), профессор **Г. Д. Санжеев**, **Номтоев** (Яруунын аймаг), **Цыдендамбаев** (НИИК), **Сультимов** (Хориин аймаг), **Намсараев** (Хэжэнгын аймаг), **Тумунов** (уранзохёолшодой Союз), **Дугаров** (Бурмонгиз), РСФСР-эй габьяата артист **Генинов**, **Абашеев** (пединститут), **Баглаев** (Усть-Орда) үгэ хэлэбэ.

Конференциин үсэгэлдэр үглөөнэй заседани дээрэ профессор **Т. А. Бертагаев** (Москва) үгэ хэлэжэ, өөрынгөө ба бусад шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэринүүд дотор гараһан марристска алдуунуудые шүүмжэлбэ. Тэрэнэй һүүлээр нүхэр **Амоголоновой** элидхэл тушаа **Дембелов** (Тэриин аймаг), **Ажгибков** (КПСС-эй обком), **Митупов** (Минпрос), **Черемисов** (НИИК), **Санжиев** («Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци) болон бусад үгэ хэлэбэ.

Бурят-монгол хэлые саашадань гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Д. Ц. Цыремпилон** дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар шиидхэбэри абтаһанай һүүлээр конференци хаагдаба.

1952 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын ба транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилга, эд бараанай эрьесые дэлгэрүүлгэ, коммунальна предприятинуудай хүдэлмэри, [illegible] болбосон түхэлтэй болголго, һургуулинуудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ба эмнэлгын эмхи зургаануудай сетиие үргэдхэлгэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

I.

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленность **валовой продукци** үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэй түсэбые 102 процент дүүргэбэ. Тус тус министерствонууд ба ведомствонууд промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилгын жэлэй түсэбые иигэжэ дүүргээ:

	1952 ондо жэлэй түсэбые дүүргэлгын процент
РСФСР-эй нютагай промышленностиин министерство	104
РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерство	98
РСФСР-эй ой модоной промышленностиин министерство	93
РСФСР-эй нютагай түлишын промышленностиин министерство	99,6
РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министерство	99,9
РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министерство	104
РСФСР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин министерство	102
РСФСР-эй загаһа[illegible] промышленностиин министерство	98
РСФСР-эй автомобильна транспортын министерствын промышленна предприятинууд	102
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи полиграфическа промышленностиин, издательствонуудай ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин промышленна предприятинууд	103
РСФСР-эй кинематографиин министерствын промышленна предприятинууд	107
РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министерствын промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй олзоборилгын кооперациин Совет	102
РСФСР-эй ой модоной олзоборилгын кооперациин Совет	99
Всекоопинсоюз	107

1952 ондо республиканска ба нютагай промышленность хадаа электромоторнууд, модо дархалдаг станогууд, модо хюрөөдэхэ раманууд, оптико-механическа приборнууд, слесарно-монтажна инструмент, газова плитанууд, газова колонконууд, товарна шэгнүүрнүүд, хадааһанууд, мориной таха, үүдэнэй шэбхэ суургын зүйлнүүд, мориной тоногууд, үдэрэй гэрэлтэй лампанууд, хюрөөдэхэ материалнууд, гипс, мел, метлахска плиткэ, түмэр-бетонно барилгын детальнууд, санитарна шаажан, торфобрикедүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Үргэн хэрэглэлэй эд товарнууд: нооһон бүдүүд, дотор хубсаһанай трикотаж, оймһоной зүйлнүүд, перчатканууд, оёдолой зүйлнүүд, ковёрнууд ба ковёрой зүйлнүүд, пианино ба рояльнууд, бэшэгэй машинканууд, шаажан-фаянсова амһарта, карандашууд, гуурһанууд, адаахагүй бритвэнүүд, хайшанууд, мяхан, колбасна зүйлнүүд, мяханай хахадфабрикадууд, сыр, мороженно, макаронно ба кондитерска зүйлнүүд, архи, сай, мылэ ба бусад товарнууд түсэбһөө гадуур нилээд ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаа.

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленность халаа промышленна продукциин шанарые һайжаруулжа ба ассортиментыень үргэдхэжэ үргэлжэлөө. Гэбэшье, республиканска ба нютагай промышленностиин зарим һалбаринууд промышленна продукциин шанарай ба ассортиментын талаар түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэнэгүй, үйлэдбэрилэ голодһо гаргана. РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерство хирпиисэ, известко ба черепицэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй. РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министерство трикотажна зүйлнүүдэй ассортиментын талаар үйлэдбэриин түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргээ, нэгэдэхи сортын арһан гутал бүтээн гаргаха даалгабаряа дүүргээгүй. РСФСР-эй нютагай промышленностиин министерство гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан продукциин зарим шухала зүйлнүүдые, тэрэ тоодо тэргэнүүд ба повозконуудые, аргамжа, мебель үйлэдбэрилхэ даалгабари, мүн дээдэ ба нэгэдэхи сортнуудай шаажан зүйлнүүдые бүтээн гаргаха даалгабари дүүргээгүй. Роспромсовет хоёрдохи ба гурбадахи сортнуудай металлическа амһарта ба ондоо продукци ехээр бүтээн гаргана.

II.

1952 ондо республиканска ба нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин ба РСФСР-эй инвалидуудай кооперациин зүгһөө зарим түхэлэй промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1951 онойхитой сасуулхада иигэжэ хубилһан байна:

	1951 онтой сасуулбал 1952 он процентээр
Хара металлнуудай прокат	145
Торфобрикедүүд	112
Хирпиисэ	118
Хирпиисые һэлгэгшэд	125
Известь	108
Гипс	108
Гадарлалгын плиткэнүүд	130
Метлахска плиткэнүүд	132
Гипсовэ барилгын детальнууд	177
Мел	143
Түмэр бетонно барилгын детальнууд	128
Хюрөөдэхэ материалнууд	106
Черепицэ	108
Толь	118
Линолеум	184
Линкруст	113
Хүдөө ажахын машинанууд	108
Тэргэнүүд ба повозконууд	115
Проволокын хадааһанууд	131
Газова колонконууд	125
Мебель	122
Хлопчатобумажна бүдүүд	107
Нооһон бүдүүд	103
Торгон бүдүүд	121
Гадар хубсаһанай трикотаж	106
Дотор хубсаһанай трикотаж	117
Металлическа оронууд	131
Пианино ба рояльнууд	113
Радиоприёмнигууд	188
Гармонинууд, баянууд ба аккордеонууд	112
Патефонууд	121
Бэшэгэй машинканууд	113
Гэртэ хэрэглэхэ холодильнигууд	2,6 дахин
Столовын хутаганууд ба вилкэнүүд	117
Металлическа амһарта	120
Шаажан ба фаянсова амһарта	112
Мяха татаха машинканууд	109
Велосипедүүд	112
Һурагшадай тетрадьнууд	108
Мяхан	123
Загаһан	106
Малай тоһон	103
Һү ба һүнэй продуктнууд	102
Ургамалай тоһон	110
Сыр	119
Кондитерска зүйлнүүд	113
Макаронно зүйлнүүд	124
Виноградна архи	135
Үрэ жэмэсэй архи	106
Пиво	111
Дрожжи	116
Витаминнууд	144
Өөхэн мылэ	102

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин валовой продукци, 1951 онойхитой сасуулбал, 10 процентээр ургаба.

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахы хангалгын гүрэнэй түсэбтэй зохилдуулан, 1951 онойхидо орходоо ехэ түүхэй эд, материалнууд, түлишэ, электроэнерги ба түхеэрэлгэ абаһан байна.

РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин хэдэн олон һалбаринуудта түхеэрэлгые ашаглаха ябадал һайжараа.

РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын хирпиисын заводууд дээрэ прессүүдэй бүтээсэ дээшэлээ. Пеэшэнүүдэй кубическа нэгэ метрһээ хирпиисэ абалгаа 1951 онойхитой сасуулхада 14 процент, известь—10 процент ехэ болоо. Камерна сушилкануудта хирпиисэ хатаалгын саг 10 процентээр хороогдобо. РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министерствын хлопчатобумажна ба нооһоной фабриканууд дээрэ ээрэлгын машинануудай ба нэхэлгын станогуудай бүтээсэ дээшэлээ. РСФСР-эй нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудта ба олзоборилгын кооперациин артельнүүдтэ үйлэдбэриие саашадань механизацилга үргэлжэлбэ.

1952 ондо республиканска ба нютагай промышленностиин продукциин единицэдэ түүхэй эд, материалнууд, түлишэ ба электроэнергиие гаргашалга, 1951 онойхитой сасуулбал, багадхагдаа. Гэбэшье, тогтоогдоһон нормонуудһаа хэтэрүүлэн түүхэй эд ба материалнуудые гаргашалха ябадал хэдэн олон предприятинуудта үзэгдэбэ.

Түүхэй эдэй, материалнуудай, түлишын сэнгүүдые, электрическэ, тепловой энергиин ба ашаа шэрэлгын тарифуудые химдаруулһан ябадалые хараадаа абажа, 1952 ондо республиканска ба нютагай промышленностиин промышленна продукциин өөрын үныe химдаруулга 6 процент шахуу болобо.

III.

1952 ондо хүдөө ажахын бүхы культурануудай тарилгын талмайнууд 1951 онойхитой сасуулхада 1,3 миллион гектараар ехэ болобо. Тиихэдээ, эдеэ хоолой тон шухала культурын—шэниисын тарилга 1951 онойхитой сасуулхада 2,4 миллион гектараар үргэдхэгдөө. 1952 ондо хлопчатнигай, сахарна свеклын, наран сэсэгэй тарилга ехэ болоо. Олон жэлэй ногоонуудай, тэжээлэй корнеплодуудай ба силосно культурануудай тарилганууд тэрэшэлэн үргэдхэгдөө.

1952 ондо РСФСР-эй хүдөө ажахыдахи машинно-тракторна парк олон тоото шэнэ тракторнууд, комбайнууд, ашаанай автомобильнууд, хүрьһэ элдүүрилхэ зэр зэмсэгүүдые, тарилгын, хуряалгын ба хүдөө ажахын бусад машинануудые, мүн малажалай фермэнүүдтэ хэрэгтэй машинанууд болон түхеэрэлгэ нэмэжэ абаһан байна.

Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлгын ургаһанай ашаар колхозуудта ба совхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээн нилээд ехээр дээшэлээ. 1952 ондо колхозуудтахи полевой гол хүдэлмэринүүдэй дүрбэнэй гурбан хубиһаа үлүүень машинно-тракторна станцинууд хэһэн байна.

Колхозуудта газар хахалалга бүхыдөө шахуу, мүн тарилгын 87 процентнь механизировалэгдээ. Сахарна свёклын ба техническэ бусад культурануудай тарилга бүхыдөө шахуу механизировалэгдээ.

Колхозуудта оросһото культурануудай бүхы талмайн 79 процентнь комбайнуудаар хуряагдаба; колхозуудта сахарна свёклын тарилгын гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь свёклокомбайнуудаар ба тракторна свёклоподъёмнигуудаар хуряагдаба.

МТС-үүдэй хэһэн хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй хэмжээнэй нилээд ехээр ургабашье, тэдэнэр хартаабха хуряаха, силос дараха ба намарай пар хахалха түсэбөө дүүргээгүй.

Үнгэрһэн жэлдэ колхозуудые уһаар хангаха, тэндэ тэжээл бэлэдхэхэ, үнеэ һааха, хониной нооһо хайшалха хүдэлмэридэ электроэнерги хэрэглэлгэ ехэ болоо.

1952 ондо РСФСР-эй территори дээрэ үрэ жэмэстэ ба виноградна ехэ олон модод тариглаа. Гэбэшье, шэнэ садуудые, жэмэстэ мододые ба виноградннгуудые тариха түсэб дутуугаар дүүргэгдэһэн байна.

Колхозууд, лесхозууд, машинно-тракторна ба ой модо хамгаалха станцинууд, мүн РСФСР-эй европейскэ хубидахи талын ба модото талын районуудай совхозууд 1952 ондо поли хамгаалха мододые 480 мянга гаран гектар талмай дээрэ һуулгаһан ба тариһан байна. Модо тариха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Уһалагдадаг газартай таряалангые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэринүүд РСФСР-эй территори дээрэ хэгдээ.

IV.

1952 ондо РСФСР-эй автомобильна транспортын министерствын автомобильна транспортаар ашаа зөөлгын эрьесэ 1951 онойхитой сасуулхада 12 процент ургаһан байна. 1952 ондо автобусуудаар пассажирнуудые шэрэлгэ 1951 онойхитой сасуулбал 33 процентээр дээшэлээ, 1952 ондо ашаа зөөлгын эрьесын түсэб 100,8 процент, автобусуудаар пассажирнуудые шэрэлгын түсэб 111 процент дүүргэгдээ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи бага гол мүрэнүүдые транспортна болгон ашаглалгын главна Управлениин гол мүрэнэй транспортын ашаа зөөлгын эрьесэ 1952 ондо 1951 онойхитой сасуулбал, 26 процентээр, тиихэдэ пассажирнуудые шэрэлгэ 13 процентээр ехэ болоо. 1952 ондо ашаа зөөлгын эрьесын түсэб 102 процент, пассажирнуудые зөөлгын түсэб 105 процент дүүргэгдээ.

V.

1952 ондо РСФСР-эй министерствонуудэй ба ведомствонуудэй дүүргэһэн гүрэнэй капитальна барилгын хэмжээн 1951 онойхитой сасуулхада 103 процент болобо.

РСФСР-эй ажаһуудалай-гражданска барилгын министерство барилгын-монтажна хүдэлмэриин хэмжээе 1951 онойхитой сасуулбал 15 процентээр ехэдхэбэ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Главна управлениин барилгын хэмжээе 23 процентээр дээшэлүүлээ.

Республиканска барилгын организацинууд барилгын шэнэ машинанууд ба механизмуудые абаа. Гэбэшье, барилгын машинанууд ба механизмууд олохон барилганууд дээрэ үшөөл, хангалтагүйгөөр ашаглагдана.

1952 ондо РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахыда үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Ажаһуудалай, коммунальна ба культурна байра байдалай барилгын ехэ программа бэелүүлэгдээ.

1952 ондо барилгын өөрынь үнэ 1951 онойхитой сасуулхада химдарба. Гэбэшье, республиканска барилгын зарим организацинууд барилгын өөрынь үнэ химдаруулха талаар тэдээндэ гүрэнэй түсэбөөр тогтоогдоһон даалгабаринуудай дүүргэлтэ хангаагүй байна.

Гүрэнэй предприятинууд, эмхи зургаанууд ба нютагай Соведүүд, мүн городуудай ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудай хүн зон 1952 ондо гүрэнэй кредидэй туһаламжаар хамта дээрээ 18 миллион квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариһан байна. Тэрээнһээ гадна, хүдөө нютагуудта 175 мянга гаран байрын гэрнүүд баригдаа.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

1952 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл

(Түгэсхэл)

VI.

1952 ондо советскэ худалдаа наймаан саашадаа дэлгэржэ үргэлжэлөө. СССР-эй Правительствын шиидхэбэриин ёһоор хэгдэһэн, ниитын хэрэглэлэй эд бараачай гүрэнэй рознично сэнгүүдые карточна системын болюулагдаһанһаа хойшо табадахяа химдаруулга хадаа хүн зондо эд бараа худалдалгые саашадань ехэдхэлгэдэ хүргэһэн байна.

1952 ондо хүн зондо **гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаагаар,** 1951 онойхидо орходоо 10 процент ехэ эд бараан худалдагдаба. Хүн зондо мяха, загаһанай продуктнуудые, малай тоһон, ургамалай тоһон ба өөхэ, үндэгэ, һү ба һүнэй продуктнуудые, сахар, кондитерска зүйлнүүдые, торгон бүдүүдые, хубсаһа, трикотажна зүйлнүүдые, оймһонуудые, арһан гутал, мебель, мылэ, барилгын материалнуудые, велосипедүүдые, часынуудые, телевизорнуудые, фото-аппарадуудые, оёдолой машинануудые, патефонуудые, гэрэй холодильнигуудые, пылесосуудые ба юумэ угааха машинануудые худалдалга нилээд ехэ болоо.

1952 ондо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай сеть үргэдхэгдөө. Жэлэй турша дотор 4 мянга шахуу шэнэ магазинууд нээгдээ, тиихэдээ тусгаарлаһан магазинуудай сеть нилээд ехээр үргэдхэгдөө.

1952 ондо **колхозно рыногүүд дээрэ** хүдөө ажахын продуктнуудые арад зондо худалдалга 1951 онойхитой сасуулбал тэрэшэлэн дээшэлээ, гурил, крупа, хартаабха, овощьнуудые, шубуунай мяха, үндэгэ худалдалга илангаяа ехээр ургаһан байна.

VII.

1952 оной эсэстэ РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахыда хүдэлмэришэд болон албахаагшадай тоо 1951 оной эсэстэ байгаашада орходоо 2 процент олон болоо.

Үнгэрһэн жэлдэ РСФСР дотор ремесленнэ, түмэр замай, горнопромышленна училищинуудые, фабричнэ-заводской һуралсалай һургуулинуудые ба горнопромышленна һургуулинуудые дүүргэжэ, мэргэжэлтэй болоһон 214 мянган залуу хүдэлмэришэд промышленностьда, барилга ба транспорт дээрэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ.

1952 ондо республиканска ба нютагай мэдэлэй предприятинуудта нэгэ миллионһоо үлүү хүдэлмэришэд ба албахаагшад индивидуально-бригадна ба курсовой һуралсалай журамаар һуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна.

1952 ондо республиканска ба нютагай мэдэлэй гүрэнэй промышленностьда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1951 онойхитой сасуулбал 7 процентээр ургаба.

VIII.

1952 оной турша РСФСР дотор советскэ арадай культурна хэмжээн саашадаа ургажа үргэлжэлөө.

Долоон жэлэй ба дунда һуралсалай хүгжэлтэтэй дашарамдуулан, 1952 ондо 5—10 классуудай һурагшадай тоо 880 мянган хүнөөр, тиихэдэ 8—10 классуудай һурагшадай тоо 560 мянга шахуу хүнөөр олошорбо.

Үнгэрһэн жэлдэ автономно республиканудай столицануудта, республиканска мэдэлэй городуудта, областьнуудай, хизаарнуудай ба промышленна ехэ центрнүүдтэ дунда һуралсал нилээд ехээр үргэдхэгдөө. Эдэ городуудта 8—10 классуудай һурагшадай тоо 1952 ондо 45 процентээр олошороо.

1951 онойхитой сасуулхада нилээд олон студентнүүд дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һуралсаба. 1952 ондо дээдэ һургуулинуудта (заочно һургуулинуудые оруулалсан) 922 мянган студентнүүд, техникумүүдтэ ба тусхай дунда бусад һургуулинуудта (заочно һургуулинуудые оруулалсан) —910 мянган хүн һуралсаһан байна.

1952 ондо үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта ажалшадай һуралсал үргэдхэгдөө. Заочно ба үдэшын дээдэ һургуулинуудта һурагшадай тоо 1951 онойхитой сасуулхада 6 процентээр, заочно ба үдэшын техникумүүдтэ—11 процентээр, хүдэлмэришэнэй ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудта—8 процентээр олошорбо.

Гүрэнэй ба ниитын организацинуудай мэдэлдэ 500 миллион гаран экземпляр номуудтай олониитын, техническэ ба тусхай 216 мянган библиотекэнүүд РСФСР дотор 1952 ондо байгаа.

1952 ондо РСФСР дотор киноустановконуудай тоо үнгэрһэн онойхитой сасуулбал, 5 процентээр олошорбо.

1952 оной турша больничнэ эмхи зургаануудай, нарайлалгын гэрнүүдэй, диспансернүүдэй ба эмнэлгын бусад эмхи зургаануудай, мүн санаторинуудай ба амаралтын гэрнүүдэй тоо саашадаа олошорһон байна.

Больницануудта ба нарайлалгын гэрнүүдтэ койконуудай тоо 1951 онойхитой сасуулбал 28 мянган койконуудаар олошорбо. Энэ үе соо врачуудай тоо 7 мянгаһаа үлүүгээр олошороо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ коммунальна предприятинуудые бариха, РСФСР-эй городууд ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Коммунальна электростанцинуудай хүсэн ургаһан, водопроводуудай, канализациин сеть үргэдхэгдэһэн, трамвайна ба троллейбусна лининүүд ута болгогдоһон, байрын гэрнүүдые саашадань газификацилга ба теплофикацилга үргэлжэлһэн байна.

Коммунальна предприятинуудай электроэнерги үйлэдбэрилгэ 1951 онойхитой сасуулхада 7 процент, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэдэ газ үгэлгэ—23 процент, коммунальна водопроводуудай уһа үгэлгэ—6 процент ургаба.

1952 ондо бүхы түрэлэй городской транспортаар пассажирнуудые зөөлгэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада ехэ болоо, тусхайлбал, трамвайнуудаар —3 процент, троллейбусуудаар—5 процент, хүнгэн таксомоторно автомобильнуудаар—14 процент ехэ болоо.

1952 ондо РСФСР-эй городуудта ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудта үйлсэнүүдые ба талмайнуудые ногооруулха, юумэ дэбдихэ ба асфальтировалха, бульварнуудые, скверүүдые ба паркнуудые байгуулха талаар ехэ хүдэлмэринүүд хэгдэбэ.

РСФСР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Мүрысөөндэ илагшадта Улаан тугууд үгтэбэ

ВЦСПС ба электростанцинуудай министерство хадаа тус министерствын предприятинуудай ба барилгануудай 1952 оной декабрь һарын ба дүрбэдэхи кварталай бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд ба нэгэдэхи шангууд: В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Днепропетровско гидроэлектростанцида, Ярославска, Брянска ба Челябинска ГЭС-үүдтэ, «Гидромонтаж» трестын Закавказска монтажна управлениидэ, Главэнергозапчастиин Полтавска машина бүтээлгын заводто, Горьковско торфотрестын Ситниковскэ предприятида үгтэбэ.

ВЦСПС-эй ба Министерствын дамжуулгын Улаан тугууд зургаан предприятинуудта хүртэбэ. Тэдэнэй тоодо—«Узбекэнерго» гэжэ Орджоникидзевскэ электростанцинуудай каскад, «Армензнерго» гэжэ электросетиин Кироваканска район, Горькидохи Свердловой нэрэмжэтэ торфяной машинануудай завод ба бусад оролсоно.

Хоёрдохи ба гурбадахи шангууд электростанцинуудай министерствын 21 предприятида үгтэбэ.

(ТАСС).

КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГОЙ КАНДИДАДУУД

Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ

Ярууна Хорине ходоро урдан Сэлэнгэ мүрэндөө зориһон Үдэ голой нэгэ талаһаань үрэжэлтэ талаар нэмжээрһэн Эгэтэ гол, нүгөө талаһаань баян талаар үдэшүүлһэн Үльдэргэ гол шудханад. Эгэтэ голой адаг ба Үльдэргэ голой баян тала голнууд Яруунын аймагай Үльдэргын сомоной дэбисхэр болоно.

Үльдэргын сомон Молотовой нэрэмжэтэ ба «Коммунизм» гэжэ томо колхозуудаараа, тэдэнэй түрүү хүнүүдээр суурхадаг юм. Мүнөө нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ үльдэргынхид эрхим түрүү, ажалаараа алдаршаһан хүнүүдээ үнэн зүрхэнһөө дэбжүүлжэ, аймагайнгаа ба сомонойнгоо Соведүүдтэ һунгаха гэжэ үргэн ниитээрээ бэлдэжэ байнад.

«Коммунизм» колхозой гэшүүд хүгшэн залуугүй хамтаржа, өөһэдынгөө үргэн суглаан дээрэ аймагай Соведтэ һунгуулиин Баруун Үльдэргын № 1 округһоо сомонойнгоо Соведэй түрүүлэгшэ Бадма Дамдинович Дамдиновые аймагай Соведэй депутадта кандидадаар гурбадахяа дэбжүүлбэ.

Холын гүүртэнүүд дээгүүр, Маарагтадашье, Шара таладашье, Хуһан хушуунуудташье, Зүүн ба Баруун Үльдэргөөр гэр бүлэ бүхэндэ Бадма Дамдинов тухай урин хөөрэлдөөн таһарнагүй. Буурал толгойтой хүгшэдшье маһалзан, улаан галстугтай пионернүүдшье энеэбхилэлдэн Дамдинов тухай тон уринаар хөөрэлдэнэ.

Бадма Дамдинович Дамдинов 21 жэл соо сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ, советскэ засагай политикые бодотоор бэелүүлэн, арад зонойнгоо хэрэгтэ эсэшэ сусашагүй оролдожо, Үльдэргынгөө сомонине түрүү сомон болгоһоороо, урда тээнь аймагай Соведэй депутат ябахадаа һунгагшадайнгаа захяа эрилтэ саг соонь дүүргэдэг байһанаараа үргэн арадта хүндэлэгдэн һайшаагдаһан, арадай үнэн зарса болон тодорһон байгаа.

Бадма Дамдинович Дамдинов 1889 ондо үгытэй бүлэдэ түрөөд, бага наһандаа эхэ эсэгэһээ таһаржа, эжы абын урин эрхэлүүлэлгэ үзэнгүй, үншэржэ тулиһан ба 7 наһанһаа нютагай баядай хонишон боложо эхилээд, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин манай эндэ мандаха хүрэтэр баяд наймаашадай хүлһэншэн богоол ябажа, тэдэнэй шэрүүн хомхой мүлжэлтэ дарлалта үзэһэн юм.

Бадма Дамдинович хүн түрэһэн зол жаргалаа советскэ засагай үедэ олоо. Үгытэйшүүлэй комитедтэ хүдэлмэрилжэ эхилээд, саашадаа советскэ засаг бэхижүүлхэ тэмсэлдэ халуунаар хабаадаа һэн. 1932 ондо Коммунистическэ партиин гэшүүн боложо ороһон ба мүн энэ онһоо эхилэн 21 жэл соо сомоной Соведэй түрүүлэгшээр таһалгаряагүй ажаллажа ябана.

Коммунист Дамдинов кулагуудые усадхалга, колхоз байгуулалга соогуур Коммунистическэ партиин хараа шугамые хазагайруулангүй нангинаар сахижа, Үльдэргэ, Эгэтын колхозуудые тогтоолсоо һэн. Үльдэргын сомоной Соведэй түрүүлэгшээр үни удаан жэлнүүд соо хүдэлмэрилхэ зуураа, тэрэнэй алишье талаарнь түрүү болгожо шадаа, энэ сомоной түрүүшын һургуули, түрүүшын клуб Дамдиновай халуун үүсхэлээр нээгдэһэн байха. Эндэхи колхозуудай түрүүшын үүлтэртэ мал, түрүүшын машина Бадма Дамдиновичын хабаадалгатайгаар абтаһан байха юм. Дайнай хойто тээхи дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб эрхимээр дүүргэхын түлөө, Дамдиновай ударидалгаар Үльдэргын сомоной Соведэй ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь ашаар сомон соохи хоёр колхозынь бэхижэн баяжаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 4000 гаран гектар таряа тариһан юм. 22000 гаран мал ондо оруулжа байна. Таряа хуряалгын үедэ 24 трактор ба 10 комбайн Үльдэргын хоёр колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилөө һэн. Хоёр колхозой арбаад автомашинанууд һэлгэн субан гүйлдэнэд. Гүрэндэ мяха, тоһо, нооһо тушааха түсэбөө эдэ колхозууд хододоо болзорһоонь холо урид үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай болонхой.

Үльдэргын сомоной сесси республикын Конституциин ёһоор һара бүри боложо, тон шухала асуудалнуудые бэлэдхэлтэйгээр зүбшэн хэлсэжэ, бэелүүлдэг юм.

Бадма Дамдинович арадай гэгээрэлдэ ба элүүрые хамгаалгада тон халуун анхарал табидаг. Сомон соонь медицинскэ 4 эмхи зургаан, 3 эхин һургуули ба 1 долоон жэлэй һургуули бии. Ганса долоодохи классташ 57 һурагшад һурана. Багшанар ба бэшэ мэргэжэлтэд һайн байрануудаар хангагданхай. 3000 гаран номтэй хүдөөгэй библиотекэ хүдэлмэрилдэг. XIX съездын һүүлээр нүхэр Дамдиновай үүсхэлээр ойлгууламжын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Бадма Дамдинович үндэр наһатай болобошье саг үргэлжэ холын малшадта ошожо, тэдэнэй ажал хүдэлмэрине нюдөөрөө харан, туһаламжа заабари үгэдэг зантай юм. Бадма Дамдинович һунгагшадай эрилтэ найдабарине тон халуунаар энхэрэн, саг соонь хэмжээ абан хангадаг.

Бадма Дамдинович өөрынгөө оролдолгоор түрэлхи хэлэ бэшэгээ тон һайн шудаланхай, газетэ, ном хододоо уншажа ба элдэб һонинуудые ойлгомжотой һонороор хүнүүдтэ һургаал заабари болгон хөөрэжэ үгэдэг. Ород хэлэ шудалхын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг. Бадма Дамдиновай үнэн сэхэ ажал үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. 1947 ондо БМАССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар тэрэ шагнагдаа һэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ республикын сомоной Соведүүдэй мүрысөөндэ Үльдэргын сомон хоёрдохи һуури эзэлжэ, республикын Министрнүүдэй Соведэй гурбадахи шанда хүртөө һэн.

Бадма Дамдиновичын үнэн сэхэ ажал арад зондоо мартагдашагүй, бага хүүгэдтэ һургаал жэшээ боломоор юм. Баруун Үльдэргын һунгуулиин округой һунгагшад арадай үнэн сэхэ хүбүүн Бадма Дамдиновичые нэгэн дууагаар һунгаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байнад.

Ц. Номтоев.

Боргойн совхозой эрхим хонишон

Дарижап Жамбаловна Цыбенова Боргойн совхозой хонишоор үнинэй хүдэлмэрилдэг юм. Тэрэ хадаа хорёод жэлдэ совхозой хонидые харууһалха зуураа, тэдэнэй ашаг үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадабаряа гарган ажалладаг байгаа.

Дарижап Жамбаловна малай түл абалгые жэлһээ жэлдэ олошоруулдаг, гүрэнэй түсэбые холо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Тэрэ хадаа совхозойнгоо хонидые тэбир таргаар ба гарзалуулангүйгөөр харууһалдаг. 800 эхэ хониһоо 1952 ондо 808 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Боргойн совхозой хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Цыбеновагай үнэн сэхэ ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэнине 1950 ондо Зэдын аймагай Соведэй депутадаар һунгаһан байгаа.

Теэд нүхэр Цыбенова совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй этигэл найдабарине эрхимээр дүүргээ. Тэрэ хадаа улам оролдосотойгоор ажалладаг, залуу хонишодые дүй дүршэлдөө һургадаг байгаа.

Тиимэһээ Боргойн совхозой фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һаяхан болоһон суглаан дээрээ аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Дарижап Жамбаловнае дахинаа дэбжүүлһэн байна. Арадай үнэн сэхэ басаган, эрхим хонишон Дарижап Жамбаловна Цыбенова һунгагшадай этигэл найдабарине дүүргэхэнь лабтай.

Н. Зайцев.

Лекци ба элидхэлнүүд эмхидхэгдэнэ

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри Кяхтын аймагта үргэнөөр ябуулагдана. Мүнөө аймаг дотор 24 агитпункт һунгагшадай дунда лекци ба элидхэлнүүдые эмхидхэнэ. Агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ, тэдэнэй хүдэлмэрине ударидана.

Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи агитколлективэй эдэбхитэд Ц. Ганжуров, Б. Аюшеева гэгшэд һунгалтануд тухай Дүрим ба уласхоорондын байдал тухай асуудалнуудаар һунгагшадтай хөөрэлдөөнүүдые ойлгосотой һайнаар үнгэргэнэ.

Д. Болхоев.

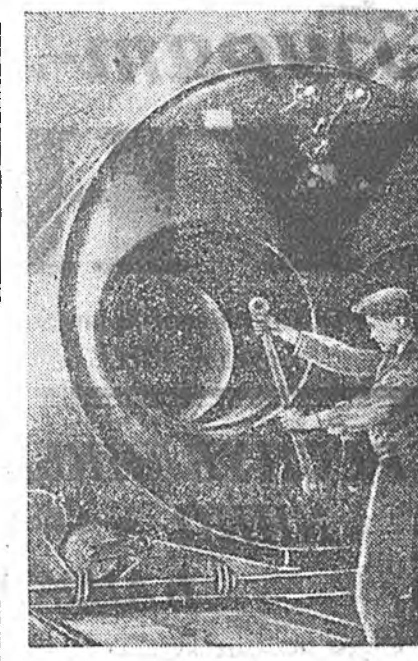

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой шэнэ котёлнуудые хэдэг участок коммунизмын шэнэ барилгануудта хэрэглэгдэхэ жаротрубна котёлнуудые гаргадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец-стахановец Николай Бобошин котёл хабсаралтые дүүргэжэ байна.

З. Веснинагай фото.

Манай бригада иигэжэ хүдэлмэрилнэ

Би 1948 онһоо хойшо электрохюрөөшөөр ажалланаб. Мүнөө бригадирай уялга дүүргэлсэхэ зуураа, өөрынгөө туһалагшатай хамта модо унагаагаад, тэрэнине шэлбүүһэнһээнь сэбэрлэнэб. Тиихэдэ бидэнэрэй унагааһан модые нүгөөдэ 4 гэшүүднай хэб хэмжүүрээрнь тайража, таллуулгада бэлэн болгодог юм.

Модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ тухай Эрийскэ леспромхозой коллективэй уряагай харюуда модо хюрөөдэхэ үдэрэйнгөө нормые 150—160 процент дүүргэжэ, сезон соо 5 мянган кубометрһээ доошо бэшэ модо отолхо уялга абаа һэмди. Энэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнабди.

Хохюур модонһоо сэбэрлэгдэһэн талмайе мастерһаа тушаажа абаһанайнгаа һүүлээр, тэндэ модо отолжо эхилдэгбди. Би бригадир хүн туладаа бусад хүдэлмэришэдһээ 30—40 минута түрүүн ажалдаа гаража, нүүдэл электростанциин механигай мотороо хүдэлгэтэрнь электрохюрөөгэйнгөө детальнуудые һайтар шалгатшаб. Тиигэжэ хюрөөнүүдээ хүдэлмэридэ бэлэн болгодогбди.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, модо отолхо сезонно даалгабаряа һунгалтануудай үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө тэмсэнэб.

Б. Дымбрылов, Хоринн леспромхозой электрохюрөөшэн.

50000 ТҮХЭРИГЭЙ ОЛЗО

Бичурын аймагай Ново-Сретинскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой зүгын пасека 1952 ондо 50 гаран мянган түхэригэй олзо колхоздоо оруулба.

Тус колхозой эрхим зүгышэн С. Г. Ткачев үнгэрэгшэ зун 4950 килограмм мёд гэхэ гү, али зүгын бүлэ бүхэнһөө 55 килограмм мёд, 1—1 килограмм воск суглуулһан байна.

Ю. Дагбаев.

Агитационно-ниитын хүдэлмэри улам үргэдэнэ

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ республикын аймагууд ба городуудта агитационно-ниитын хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдажа байна. Партийна эхин организацинуудай агитколлективүүдэй хүдэлмэри бүри эдэбхитэй болоо. Олон мянган агитаторнууд партиин XIX съездын материалнуудые, һунгалтануд тухай Дүримые арад зондо тайлбарилна.

Энэ хүдэлмэриин үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байһан тухай олон бэшэгүүд манай редакцида ороно.

Закаменай аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэдхэгдэжэ байна гэжэ нүхэр Субанов мэдээсэнэ. Аймаг дотор 71 агитпункт эмхидхэгдэнхэй. 400 үлүүтэй агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлэгшэд: врачууд, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олон. Агитаторнууд партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, һунгалтануд тухай Дүримые һунгагшадта ойлгуулна, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө агитаци хэнэ.

Агитпунктнууд һунгагшадай дунда ябуулагдаха хүдэлмэриин бодото центр болгоглонхой. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ байгуулагдаһан агитпункт (даагшань нүхэр Фалилеев) илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Агитпункт соо харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Арад зондо Сталинска Конституциин юу үгэһэн тухай, «Коммунизмын агуухэ барилганууд», «Колхозно ажабайдал», «Сталинска Конституциин наран доро» гэһэн фотомонтажууд бии. Агитпункт бүхы шухала литератураар, газетэ, журналнуудаар хангагданхай. Эндэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Аймагай һунгагшадай дунда 450 үлүүтэй агитаторнуудай агитационно-пропагандистска ехэ хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай нүхэр **А. Дарханов** Байкало-Кударанаа бэшэнэ.

Аймагай бүхы тосхонуудта, эмхи зургаануудта, предприятинуудта, колхозуудай фермэ болон бригадануудта агитационно хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Парторганизацинуудай бүхы 36 агитколлективүүдтэ агитаторнуудай семинарнууд үнгэргэгдэжэ, тэдэндэ заабари үгтэдэг, дүй дүршэлөө халан абалсалга эмхидхэгдэдэг байха юм.

Аймаг дотор 13 агитпункт эмхидхэгдэнхэй. Һунгуулиин Фофоновско, Корсаковска участогуудтахи агитпунктнууд илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Эдэ агитпунктнууд соо табадахи табанжэлэй түсэб тухай, Сталинска Конституци тухай, эб найрамдалай, демократиин түлөө советскэ арадай ба бүхы дэлхэйн арадуудай тэмсэл тухай фотомонтажууд бии. Агитпункт соо һунгагшадай суглаанууд, агитаторнуудай зүблөөнүүд болоно, лекци, элидхэл хэгдэнэ, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Асуудалда харюу үгэхэ вечернүүд болоно, кинофильмнүүд, уран һайханай самодеятельностиин концертнүүд һунгагшадта харуулагдана. Һунгагшадай асуудалнуудта харюу үгэхэ стол эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ мүн консультаци хэгдэдэг.

Бичурын аймагай Окино-Ключевской сельсоведэй, Улаан-Удын сэмбын фабрикын, Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй, Курумканай аймагай Кировэй, Хоринн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэ, Торинн аймагай Оёор гэжэ тосхондо, Кабанскын аймагай Темлюйскэ сельсоведэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитпунктнуудай мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байһан тухай нүхэд **М. Фалилеев, А. Чупров, И. Кулишев, Б. Дармаев, Н. Антонов** болон бусад бэшэнэ.

Һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ агитаторнуудай эдэбхи хэшээл бүри ехээр дээшэлнэ. Агитаторнууд һунгагшадтаа ошожо, партиин XIX съездын материалнуудые, һунгалтанууд тухай Дүримые, Сталинска Конституциин удхашанарые тэдэндэ тайлбарилна. Гадна, газетэ, журналнуудһаа гадаадын ба орон доторхи һонинуудые уншажа үгэнэ, ханын газетэнүүдые гаргалсана, депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци хэнэ. Иимэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байһан агитаторнууд тухай хэдэн олон бэшэгүүд манай редакцида ороно. Заиграйн аймагай Маленковой, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизацинуудай агитаторнууд Д-Ц. Базаров, Цыбжит Цыбикова, Иволгын аймагай Оронгын долоон жэлэй һургуулиин багшанар-агитаторнууд Ж. Арьяин, П. Ринчино, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин парторганизациин агитаторнууд В. Кузнецов, Ф. Шаповалов, Б. Цынгэжапов гэгшэдэй ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байһан тухай манай селькорнууд **М. Дондуков, Ц. Ринчинов, Р. Тапхаров** гэгшэд бэшэнэ.

Һунгагшадай дунда лекци ба элидхэлнүүд олоор хэгдэдэг болоо гэжэ Иволгын аймагһаа нүхэр **С. Сагадаров** мэдээсэнэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа республика дотор ниитэ-политическэ хүдэлмэриин далайсын элитээр үргэдэһые гэршэлнэ. Гэбэшье, энэ хүдэлмэридэ дутуунууд үшөөл олон бии байна.

Мүнөө һунгуулиин кампаниин тон харюусалгатай үе ябажа байна. Нютагай Соведүүдэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө агитаци эхилээ. Партийна организацинууд һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэрине бүри эдэбхитэй болгожо, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой илалта туйлаха ябадалдань туһалха зэргэтэй.

Һулаар хүдэлмэрилдэг шалгалтын комисси

Хүдөө ажахын артелиин Уставай ёһоор, шалгалтын комисси болбол правлениингээ ажал-ябуулгада квартал бүри шалгалта хэхэ уялгатай. Уставаар хараалагдаһан болбор соонь колхозойнгоо правлениин ажал-ябуулгада шалгалтын комиссиин шалгалта хэдэг байгаа һаань, колхозой зөөри хогшолдо үрилтэ хоролто гарахагүй байгаа.

Торийн аймагай «Коммунизм» гэжэ томодхогдоһон колхозой шалгалтын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Морозов) табан хүнһөө бүридэнэ. Энэ шалгалтын комисси үнгэрэгшэ 1952 оной туршада колхозойнгоо правлениин ажал-ябуулгада дүрбэ дахин шалгалта хэхэ байһан аад, нэгэшье шалгалта хээгүй.

Колхозой правлениин ажал-ябуулгада шалгалтын комиссиин шалгалта хэдэггүйдэ шалтаад, колхозой зөөрие үриһэн баримтанууд үзэгдэдэг байгаа. Жэшээнь, колхозой кладовщик Иван Морозов колхозой ОТФ-е даагша Иван Семеновто нэгэ мэшээг шэнийсэ колхозой правлениин зүбшөөлгүйгөөр өөрөө мэдэжэ үгэһэн байна. 1951 ондо харууһанай мууһаа үхөө гэжэ зооветхүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн актын үндэһөөр түлэгдэхэ ёһотой 105 толгой элдэб түрэлэй малнууд 1952 оной турша соо хүлөөрөө бодхоогдохо гү, али түлэгдэхэ байһан аад, түлэгдөөгүй. 1952 ондо хүлөөрөө үгы болоһон ба шонодо эдюулэгдэһэн 85 толгой элдэб түрэлэй малнууд мүнөө болотороо түлэгдөөгүй байһаар.

Таряа хуряалгын үедэ нилээд ехэ таряан гээлтэ хоролтодо ороо. 6 гектар шэниисэ, 8 га хара таряан, 9 гектар овёс, 15 га зелёнко сабшагдаагүй, 100 гаран гектар зелёнко, 124 га овёс, 94 га шэниисэ хаһалагдаһан аад, хуряагдажа абтаагүй, тиихэдэ 40 гектар сабшалангай газар сабшагдаһан аад, тармагдаагүй, хахад гектар хартаабха малтагдаагүй саһан доро ороһон байна. Эдэ бүтэдые тоолохо болоо һаа, колхоз хэды шэнээн мүнгэнэй гарза хохидолдо ороо гээшэб! Гадна, 200 холо гаран центнер овёс ба ячмень, арба гаран центнер шэниисэ ток дээгүүр гутажа, малай тэжээл болоһон юм.

Энэ колхоз 14.500 түхэриг мүнгэ колхозуудһаа, организацинууд ба эмхи зургаануудһаа абаха, колхознигуудынь 61436 түхэриг мүнгэ колхоздоо үритэй юм. Иимэ байдал мүн лэ энэ хэрэгтэ шалгалтын комиссиин анхаралаа хандуулаагүйһөө болоо.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай графигай ёһоор тус колхоз февралиин 5 болотор жэлэйнгээ тоосоо табижа дүүргэхэ ёһотой байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри дүүрэхэнь үды.

Тиихэдэ аймагай бусад зарим колхозуудай шалгалтын комиссинууд мүн лэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой шалгалтын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр С. Поличев), «Улаан-Тори» колхозой комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Нанзутов) оройдоо хоёр-хоёр дахин, «Улаан-Бургалтай» колхозой шалгалтын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Бадмаев), «Путь-Ленина» колхозой шалгалтын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Н. Злыгостиев) оройдоо нэгэ-нэгэ шалгалта хэһэн байха юм. Теэд шалгалтаяа ёһотой тэдысэ, мал тоолохо ба касса шалгаха зэргээр дүүргэдэг байна.

Д. Доржиев.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанда муугаар бэлэдхэнэ

Иволгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой правлени 1952 оной ажахын жэлэй дүнгүүдээр болохо тоосоото-һунгуулиин суглаанда тон муугаар бэлдэжэ байна. Зөөри, зэр зэмсэгүүдые инвентаризацилһан материалнууд правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээгүй, 1952 оной январиин 1-нэй дүнгүүдтэй сасуулагдан шалгагдаагүй байха юм. Тэрэнэй эсэстэ нийтын зөөриин бүрин бүтэн гү, али үригдэһэн, дутаһаниинь элирүүлэгдээгүй.

Колхозой правлениин ажахынфинансова ажал-ябуулгада документальна шалгалта ехээр хожомдуулагдажа эхилэгдээд, мүнөө хүрэтэрөө дүүргэгдээдүй. Бухгалтерскэ документнүүд тон нобшо удаагаар шалгагдана. Организацинуудтай, тус тус хүнүүдтэй хэгдэхэ тооссон мүн лэ шалгагдажа дүүргэгдээгүй. Гадна, жэлэй тооссо табижа байһан хүдэлмэрилэгшэдтэ һайн услови байгуулагдаагүй байна.

Ажалта үдэрнүүдэй хэр зэргэ зүбөөр бэшэгдэһэнние колхозой правленишье, шалгалтын комиссишье шалгажа үзөөгүй. 1952 оной ноябрь, декабрь һарын турша соо тарянажалай нэгэдэхи бригадын гэшүүдэй олоһон ажалта үдэрнүүдые бэшэһэн ведомость колхозой бухгалтеридэ мүнөө хүрэтэрөө түшаагдаагүй, бригадир нүхэр Старцевта байһан зандаа.

Тэрэшэлэн мүнгэ авансаар үлүү ехээр абаһан колхознигуудһаа тэрээниие бусаалгахын тула зохихо хэмжээнүүд абтанагүй. Мүн нийтын фонднууд байгуулагдажа эхилэгдээгүй. Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн бусадшье баримтанууд усадхагдаагүй байна.

Тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр И. Г. Бурдуковский иимэ болошогүй байдалтай һанаа амархан эбсэшоод, жэлэй ажахын тоосоое саг соонь табихын тула эрид хэмжээнүүдые абанагүй. Нүхэр Бурдуковский тоосоото элидхэлээ бэлэдхэжэ эхилээдүй, колхозоо эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалаагүй байһаар.

Нүхэр Бурдуковский, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Чукреев, бухгалтер нүхэр Абович гэгшэд иимэ хангалтагүй байдалые дары сагаа усадхаха ёһотой.

Тэрэшэлэн Маяковскиин, Калининай нэрэмжэтэ, «Красный пахарь» колхозуудта тоосоото-һунгуулиин суглаануудта бэлэдхэл муугаар ябуулагдана.

Б. Аюшеев.

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ. Кузнечнэ цехын рессорщик Степан Тихонович Михайлов нёдондо жэлэйнгээ түсэбые 176 процент дүүргээ. Мүнөө энэ стахановец үдэрэйнгөө даалгабарие 170—180 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Михайлов рессорнуудые хатуужуулхаяа бэлэдхэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

1953 оной навигацие эрхимээр угтая

Зүүн-Сибириин пароходствын Улан-Удын пристаниин коллектив 1953 оной навигациин үедэ нёдондо жэлэйхидэ орходоо арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа 7 процент үлүү ехые шэрэхэ юм. Гүрэнэй энэ даалгабарие дүүргэхын тулада пристаниин бүхы ажалые үндэһөөрнь һайжаруулха шухала.

Ашаа шэрэхэ 1953 оной түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо пристаниин коллективтэ дүүрэн бии. Ашаа шэрэхэ флодууд ба баржанууд олон. Тиимэһээ эдэниие саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар заһабарилжа, навигацида түгэс бэлэн болгохо шухала. Сэлэнгэ мүрэнэй уһанзамшад судануудые заһабарилха түсэбөө СССР-эй Уһан замай министерствын тогтооһон графигай ёһоор ябуулна.

Тиигэбэшье, дутуунууд олон. Жэшээнь, техническэ участогай флодууд навигацида эгээн түрүүн гаража, голой оёорые сэбэрлэхэ байһан аад, мүнөө тус участогай ВС—5 земмашина заһабарилгаһаа хөёрдохи жэлээ гаранагүй.

Энэ байдалые мэдэжэ байбашье, судна заһабарилгын заводой дирекци тус машиные түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһабарилхын тула эрид хэмжээ абанагүй. Заводой дирекци хадаа пароходуудта ба баржануудта заһабарилга хэхэдээ, элдэб жэжэ дутагдалнуудтайгаар хэжэ, навигациин саг соонь эхилхэ ябадалда һаад үзүүлдэг байһан юм. Энээниие ерэхэ навигациин үедэ гаргаха ёһогүйбди.

Ерэхэ навигациин үедэ ашаа шэрэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тулада пристанинуудэй ажахые ба механизацие һайн шанартайгаар заһабарилха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулжа, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо нарин хиналта хэхэ шухала. Шэрэхэ ашаанай байгаатүй дээрэһээ, Улан-Удын пристаниин коллектив үнгэрэгшэ навигациин үедэ ашаа шэрэхэ түсэбөө дүүргээгүй үнгэрөө һэн. Энэ байдал ерэхэ навигациин үедэ дабтагдаха ёһогүй.

Иимэһээ пристаниин коммерческэ хүдэлмэрилэгшэд ажахын организацинуудтай договорнуудые саг соонь баталан, шэрэхэ ашаагаар пристание хангаха үүргэтэй. Навигациин үедэ дүүрэн хүрэхэ ашаа олохын түлөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди. Уһанзамшадай шэрэдэг ашаанай 30 шахуу процентнь хүдөө ажахын ашаан байдаг, тэрэнэй ехэнхи хубинь Сүхэ гол дээгүүр шэрэгдэдэг.

Теэд, энээниие һайн мэдэжэ байбашье, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи бага гол горхонуудые ашаглаха транспортна управлени Сүхэ голой оёорые гүнзэгы болгохо ба бог шоройһоонь сэбэрлэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри һүүлэй үедэ мүртэйгөөр хэнэгүй. Тиимэһээ үнгэрэгшэ навигациин үедэ Харлун-Мурочи гэжэ участогта ашаанай пароходуудай ябуулгые сентябриин 7-һоо зогсоохо баатай болгогдоо һэн.

Эдэ бүхы дутуунуудые дары усадхаха шухала.

Б. Мангутов,
пристаниин диспетчер.

Шэнэ барилгануудта модон эльгээгдэнэ

Манай республикын ой модоной промышленностиин предприятинууд табадахи табанжэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Хандагатайн леспромхозой коллектив социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ эхилээ.

Тус коллектив январиингаа түсэбһөө гадуур 12 эшелон барилгын модо Главна Туркменскэ каналай барилгашадта, Кузбассай горнягуудта эльгээбэ.

Партиин XIX съездын түүхэтэ тогтоолоор зоригжоһон Хандагатайн модошод модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ ба ашаалха 2 һарынгаа түсэбые нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидээд, стахановска вахтада жагсанхай. Мүнөө Ташалан гэжэ участогай модошод үдэртөө 300—480 кубометр модо бэлэдхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 30 процент хүрэтэр дээшэлүүлбэ. Тус леспромхозой стахановецууд: тракторист Потылицын, электрохюрөөшэн нүхэр Костромин, модо таллуулагша Лоханин гэгшэд 1954 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Н. Улусова.

Хүдөөгэй зондо кино саг соонь харуулдаг болохо

(Селькорнуудай бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Советскэ хүнүүдэй культурна хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлжэ, тэдэнэй эрилтэ ехэ боложо байна. Тэдэнэр искусствын шэнэ зохёолнуудтай танилсаха, шэнэ шэнэ кинофильмнүүдые хараха гэжэ ехэтэ хүсэнэ.

Үргэн нийтэ зондо кино саг соонь, һайнаар харуулха уялгаяа дүүргэдэг киногой хүдэлмэрилэгшэд манай республика дотор яһала олон. Тиигэбэшье, манай редакцида ажалшадай эльгээһэн бэшэгүүд дээрэһээ харахада, арад зондо кино харуулха хэрэгтэ үшөө горьтой дутагдалнууд бии байна.

Нүхэд **Санжиев, Федоров, Дашиев** гэгшэдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой, Доодо ба Дээдэ Топка тосхоной, Бодонгуудай сомоной ажалшадта гурба дүрбэн һарын турша соо кино харуулагданагүй. Мүн аймцентртэхи кинотеатр муу түхеэрэлгэтэй, картина харуулжа байха үедэ киноаппаратурань ходо эбдэрдэг, лентэнь таһардаг байха юм. Ажалшадта киножурналнууд, илангаяа агрозоотехническэ темээр журналнууд, мүн научно-популярна фильмнүүд харуулагданагүй. Тэрэшэлэн хүүгэдтэ кино харуулга тоогдоногүй, хүүгэдэй сеанснуудта ехэ хүнүүдэй хараха картинанууд табигдана.

Аймсоведэй гүйсэдкомой кинофикациин таһаг, тэрэниие даагша нүхэр Ткачев муугаар хүдэлмэрилнэ. Киномеханигууд колхозуудта кино асарха графигаа сахинагүй, тиимэһээ зарим газарта кинопередвижкэ неделиин турша соо байдаг, теэд зарим колхозуудта оройдоо ошодоггүй юм. Киномеханик Савельев Ждановай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозые киногоор хангаха аад, энэ уялгаяа муугаар дүүргэнэ.

Хэжэнгын аймагай кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдэй өөрынгөө уялгые хангалтагүйгөөр дүүргэдэг тухай нүхэд **Дашабылов, Буянтуев, Балдуев, Уладаев** ба бусад бэшэнэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой кинофикациин таһагые даагша нүхэр Афанасьев аймагай ажалшадта кино харуулгые һайжаруулхын түлөө оролдоногүй. Нүүдэл киногой механигууд графигаа дүүргэдэггүй, өөрынгөө дуратай газарта ошожо кино табидаг байна.

Колхозуудай холын бригада ба малай фермэ, гүүртэнүүдтэ нүүдэл кино тон үсөөн асарагдана гэжэ нүхэр Дашабылов мэдээсэнэ. «Зургаанай зам», «Манай ажал», «Заветы Ильича» ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай фермэ, гүүртэнүүдтэ кино оройдоо абаашагданагүй.

«1953 онһоо эхилжэ, шэнэ графигаар ажалшадта кино саг соонь харуулхабди» гэжэ нүхэр Афанасьев хэлэһэн байгаа. Теэд Доодо-Худанай сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрэгшэ оной ноябрь һараһаа мүнөө хүрэтэр кинокартина нэгэшье дахин харуулагдаагүй байна. Тус колхоздо кино харуулхада олзо багатай байна гэһэн шалтагаан барижа, киномеханигууд кинокартина үсөө дахин асарна гэжэ селькор Буянтуев мэдээсэнэ.

Нүүдэл киногой механигууд үнинэй Чесана нютагта ерэхээ болишоо гэжэ селькор **Николаев** мэдээсэнэ. Тус сомоной «Коммунизм» гэжэ томодхогдоһон колхозой, Чесанын МТС-эй ажалшад үнинэй кинокартина хараагүй байна.

—Гэгээтын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель аймагай центрһээ долоон модоной газарта юм. Тиигэбэшье, 1952 оной турша соо малай фермэ ба гүүртэнүүдтэ нэгэшье дахин кино харуулагдаагүй, —гэжэ селькор Санданов Зэдын аймагһаа манай редакцида бэшэнэ.

Хүдөөгэй ажалшадта кино хаа яа, муугаар харуулагдадаг тухай Курумканай аймагһаа селькор **Доржиев** манда мэдээсэнэ. Нүүдэл киногой механигууд ажалдаа хойрогоор хандана, хүдэлмэреэ һайжаруулха гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ аймагай олохон колхозуудта кино муугаар харуулагдана, лентэнь ходо таһаржа, кино харуулга һүниин хоёр час болотор унжагайруулагдана. Заримдаа киногой дүүрэхые хүлеэжэ ядаад лэ, хүнүүд гаража ошодог юм.

Мухаршэбэрэй аймагай Октябриин сомоной «Шэнэ байдал» колхозой ажалшад жэлдээ ганса 2—3 дахин кино харана. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо колхоздо кинофильм асарагдаагүй байһаар. Механигууд «харгы муу» гэһэн шалтаг барижа, тус колхоздо ерэнэгүй. Теэд, кинофикациин таһагые даагша нүхэр Жираков энэ хэрэгтэ һаналаа табинагүй гэжэ нүхэр **Цыбикмитов** өөрынгөө бэшэг соо хэлэнэ. Мүн Сагаан-Шулуутайн «Улаан шулуута» колхоздо кино үсөөн, муугаар харуулагдадаг тухай нүхэр **Самбуев** бэшэнэ.

Нүүдэл киногой механигууд колхозуудта кино харуулха графигаа ходо эбдэнэ гэжэ Торийн аймагай Доодо-Бургалтай гэжэ нютагһаа нүхэд **Лубсанов, Чердонов** гэгшэд мэдээсэнэ. Тэндэ шэнэ фильмнүүд харуулагданагүй.

Ахын аймагһаа нүхэр **Хамаганов** иигэжэ бэшэнэ: «Манай аймаг дотор арад зондо кино харуулга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Колхозуудта нүүдэл кино ерэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэшье кинокартина хараагүй. Кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта кино асархые бэрхэшээжэ, элдэб шалтагаануудые барина.

Кударын аймагай колхозуудай малай фермэ ба гүүртэнүүдтэ нүүдэл кино ерэдэггүй шахуу гэжэ манай редакцида нүхэр **Надмитов** мэдээсэнэ. Шарагольско сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой малай фермэ ба гүүртэнүүдтэ 1952 оной намарһаа хойшо мүнөө хүрэтэр нэгэшье кинофильм харуулагдаагүй байна. Эндэхи малшад «кинокартина хэзээ харахабибди?» гэжэ асууһаар үнинэй.

Элэ ба бусад баримтанууд республикын хүдөө нютагуудта кино үсөөн ба муугаар харуулагдана гэжэ гэршэлнэ. Аймсоведэй гүйсэдкомой кинофикациин олонхи таһагууд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлениин начальник нүхэр Иваненко хүдөөгэй зондо кино саг соонь харуулха хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа эрид хэмжээ абаха уялгатай.

НИИТЫН АЖАХЫН ШЭНЭ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

☆ ☆

Колхозой тоосоото-һунгуулиин суглаанһаа

☆ ☆

Һаяхан Яруунын аймагай Догнын сомсоведэй «Улаан туяа» колхоздо тоосоото-һунгуулиин суглаан боложо үнгэрбэ. Эндэ артельнэ бүхы ажахын, правлениин ба колхозой гэшүүн бүхэнэй нэгэ жэлэй турша соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдажа, колхозой ажал хүдэлмэридэхи амжалтанууд тэмдэглэгдэхэ зуураа, ехэхэн дутуу дунданууд элирүүлэгдэһэн ба нийтын ажахые шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ зорилгонууд табигдаһан байна. Колхозой тоосоото-һунгуулиин суглаан артелиин гэшүүдэй ажабайдалдахи тон ехэ удхашанартай событи болоо.

Колхознигуудай хамтын суглаанда 116 колхознигууд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, колхозой правлениин түрүүлэгшэ Бато Базарович Бадмаевай тоосоото элидхэл шагнаа. Элидхэлшэ болбол тоосоото жэлэй турша соо артелиин гэшүүдэй туйлаһан амжалтанууд тухай, колхозойнгоо ажахын саашанхи хүгжэлтын замууд тухай манай партиин XIX съездын табиһан дайшалхы зорилгонуудтай тааралдуулан, нилээд удаан хэлээ.

—Табадахи табанжэл соо хүдөө ажахын урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа манай артелиин гэшүүдэй хүндэтэй ба харюусалгатай уялга болоно. Советскэ арадые шэнэ илалтада зоригжуулһан партиин түүхэтэ шиидхэбэринүүд ба съезд дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн түүхэтэ үгэ болбол манай колхознигуудые шэнэ амжалтада зоригжуулна. Колхозой ажахын улам бэхижэн хүгжэхын ба артелиин гэшүүдэй ажана һайн ажаһуухын түлөө саг үргэлжэ халуун анхарал хандуулдаг советскэ правительствын ба нүхэр Сталинай ашые харюулхын тула бидэнэр улам һайнаар ажаллаха ёһотойбди, — гэжэ нүхэр Бадмаев элидхэл соогоо хэлэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрнь дүүргэһэн ба малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлһэн байна. Орооһото культурануудые тариха түсэб 193,3 процент, тиихэдэ тэжээлэй культурануудые тариха түсэб мүн лэ 100 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой тарилгын талмай 1950 онойхидо орходоо һураггүй үргэдхэгдэһэн ба орооһото культурануудай ургаса гурба дахин дээшэлһэн байна. Мүн хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Иимэ амжалтанууд имагтал малажалда зооветеринарна наукын туйлалтануудые ба түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэһэнэй, полевой хүдэлмэринүүдые механизацилһанай ашаар туйлагдаһан байна. Колхозой полинууд дээрэ Сосновско ЛМС-эй тракторна бригада хүдэлмэрилжэ, таряанайнь ба бусад культурануудайнь талмайе бүхыдэнь элдүүрилдэг юм.

«Улаан туяа» колхоз адуу малаараа аймаг дотороо томо колхозуудай нэгэн юм. Малажалайнь ехэхэн хубиие колхозой хонин ажал эзэлнэ. Мүнөө хониноойнь фермэдэ 6400 гаран хонид тоологдоно. 1953 оной зун хонин ажал хүгжөөхэ түсэбөө дүүргээд байхадаа тус колхоз 7600 толгой хонидтой болохо байна. Тэдэнэйнь олонхинь нарин, нарибтар нооһотой байха юм. Энэ һалбариһаа колхоздо эгээн ехэ олзо доход оруулагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ 1952 ондо гансахан хониной нооһоһоо 190 гаран мянган түхэригэй олзо доход оруулһан ба гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө нэгэ автомашина абаһан байна.

Нийтынгээ ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ колхознигуудай улам эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоһые элидхэлшэ жэшээ баримтанууд дээрэ харуулха зуураа, зарим нэгэн хойшоо буляалдадаг ба нийтын ажалда ханамжа багатай гэшүүдые эрид шүүмжэлбэ. 1952 он соо дундада зэргээр колхозой гэшүүн бүхэн 472 ажалта үдэр олоо. Энэнь урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд һайн показатель болоо.

Тиихэтэй хамта, тоосоото үе соо колхозой правлениин хүдэлмэридэ, колхозой ажахыда нилээд ехэ дутуу дунданууд бии байһые элидхэлшэ ба үгэ хэлэһэн колхознигууд тэмдэглээ. Колхозой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Дамдинов нэмэлтэ элидхэл хэхэ зуураа, колхозой правлениин хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлбэ. Нүхэр Дамдинов колхозойнгоо нийтын ажалда, зөөри хэрэгсэлдэ хайша хэрэгээр, һалаһаар хандадаг гэшүүдые бодото баримтанууд дээрэ эрид шүүмжэлээ. Хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ ябадалые колхозой правлениин эсэстэнь хүрэтэр усадхажа шадаагүй байһан тухай, гэшүүдэй жаяг заршам үшөөл һула байһан тухай тэрэ хэлэбэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой газар үрихэ ябадал элирүүлэгдэһэн байна. Мүн колхозой кладовщица Ринчинова, гахайн-товарна фермые даагша Цыбиков, эбэртэ бодо малай гүүртые даагша Лодоев гэгшэдэй ажалдахи ехэхэн дутуунуудые эрид шангаар шүүмжэлбэ. Мүн колхоздо үритэй гэшүүдһээ үриеэ түлэхыень шангаар эрилгэ табидаггүй тухайнь колхозой правлениие ба бухгалтерие нүхэр Дамдинов шүүмжэлээ. Жэшээлхэдэ, колхознигууд Цыденов, Доржиев, Жамсуев, Петров гэгшэд 1242-һоо 3500 түхэриг хүрэтэр мүнгэ колхоздоо үритэй байха юм.

Һүүлээрнь үгэ хэлэһэн колхозой ветеринарна фельдшер Жамса Жанчипов малшадай байрын гэрнүүдэй ба малай байрануудай тон муу байһые тэмдэглээд, энээндэ колхозой правлениин анхаралаа багаар хандуулдагые шүүмжэлбэ. Колхозой малшад хүсэд дулаалагдаагүй, хүйтэн, харанхы, уйтан гэрнүүдтэ ажаһуудаг. Колхозой малнууд бултадаа типовой һайн байратай болгогдоогүй. Тиимэһээ 1953 ондо барилгын бригадын хүсые нэмээжэ, малшадай ба малай байра байдал бариха шухала гэжэ тэмдэглэбэ. Нүхэр Жанчипов мүн огородой ургасын тон бага ба тэрээндэ анхаралай багаар табигдадаг байһан тухай хэлэбэ.

Колхозой эбэртэ бодо малай фермые даагша Доржи Цыреторов мүнөө жэлэй малай үбэлжэлгын бэрхэшээлтэй хүндэ байдалда үнгэржэ байһан тухай хэлэбэшье, колхозой малажалай заашанхи зорилгонууд ба өөрынгөө ажалдахи дутуу дундануудтухай хэлээгүй үнгэршөө. Январиин түрүүшын арбан хоног соо зарим гүүртэдэ малай тураха ябадалые үбһэнэй бага дээрэһээ болоо гэһэн хэбэртэйгээр хэлэхые тэрэ оролдобо.

Колхозой шубуунай фермые даагша, Нима Жамбалов үгэ хэлэхэдээ тарянажалай ба тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудай үндэр ургасын түлөө тэмсэл ябуулдаггүй, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай ёһо тэдыгээр үнгэргэгдэдэг тухай хэлэбэ. Мүн колхоздо агрозоотехническэ курсые эмхидхэлгэдэ һаналаа табидаггүй гэжэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд зоотехник Гончиковые, ветеринар Жанчиповые ба Сосновскын ЛМС-эй агроном Будаевые шүүмжэлээ.

Колхозой хониной старые даагша нүхэр Доржиев колхознигуудай ажалай эмхидхэлэй һула байһаниие ба шалгалтын комиссиин хүдэлмэридэхи зарим дутуунуудые тон зүб зааба. Мүн ОТФ-е даагша нүхэр Цыденов мүнөө жэлэй үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ арга боломжонууд тухай хэлэхэ зуураа, зунайа малай тэжээл бэлэдхэлгэдэхи ехэхэн дутуунуудые шүүмжэлээд, ерэхэ зун тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэрие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ шухала байһан тухай зааба. Тракторна бригадын бригадир нүхэр Кокин, комбайнер нүхэр Доржиев гэгшэд механизаторска кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ колхозой правлениин анхаралаа багаар хандуулдаг тухай хэлэбэд.

Тус колхоздо үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара соо Татарска АССР-һээ арба нэгэн бүлэ айл зөөжэ ерээ. Догнын сомоной Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн коммунист Александр Данилов бурят колхознигуудай эбтэй эетэй бүлэдэ орожо, тус колхозой ажахын шэнэ хүгжэлтын түлөө эдэбхитэй һайнаар ажаллаха хүсэлтэй байһан тухайгаа нүүжэ ерэһэн колхознигуудай зүгһөө хэлэбэ.

Суглаан дээрэ хамтадаа хори шахуу колхознигууд үгэ хэлэһэн ба колхозой правлениин, шалгалтын комиссиин хүдэлмэридэ хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ үгтэһэн байна. Хамтын суглаанда хабаадаһан гэшүүд шэнээр һунгагдаһан правлениин составта, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаевта артелчингээ ажахые шэнэ хүгжэлтын замаар хүтэлхыень найдан заагаа. Колхозно нийтынгээ ажахые улам саашань хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан шухала хэмжээ-ябуулгануудые артелиин гэшүүд суглаанайнгаа тогтоол соо хараалан батална.

Ц. Дандаров.

В. И. Ленинэй зохёолнууд Польшодо хэблэгдэбэ

ВАРШАВА, январиин 29. (ТАСС). Бүхы дэлхэйн ажалшадай гениальна вождь ба багша В. И. Ленинэй мүнхэ зохёолнуудые польско ажалшад шудална.

Польшын сүлөөлэгдэһэн саһаа хойшо В. И. Ленинэй зохёолнууд нииитэ дээрээ 8.096 мянган экземпляр тиражаар хэблэгдэбэ. Энэ үе соо В. И. Ленинэй зохёолнуудай 12 том 1.750 мянган экземпляр тиражаар хэблэгдээ. В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнууд хоёр том болгогдон, нииитэ дээрээ 200 мянган экземпляр тиражаар хоёр дахин хэблэгдэбэ. 33 зохёол тус тустаа хэблэгдээ. «Империализм хадаа капитализмын дээдэ шата мүн» гэжэ В. И. Ленинэй гениальна зохёол нииитэ дээрээ 425 мянган экземпляр тиражаар 7 дахин хэблэгдэбэ.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай удаадахи томууд 1953 ондо хэблэгдэн гараха, В. И. Ленинэй «Гүрэн ба революци», «Карл Маркс» гэжэ зохёолнууд дахин хэблэгдэхэ, «Партийна байгуулалта тухай Ленинэй ба Сталинай һургаал» гэжэ сборник, мүн бусад олон зохёолнууд хэблэгдэхэ байна.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын шэнэ театр

ПХЕНЬЯН, январиин 29. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республика дотор арадай творчествые шудалгада ехэ анхарал хандуулагдана. КНДР-гэй правительствын шиидхэбэреэр, 1953 оной гараха байхада Корейдэ гүрэнэй урандайханай классическа түрүүшын театр байгуулагдаһан юм. Театр хадаа классическа национальна хүгжэмые шудалха ба дэлгэрүүлхэ байна.

Һайхан шэнэ театрын коллектив драматург Пак Тэ Воной пьесээр композиторнууд Пак Дон Сир ба Чжо Сан Сен гэгшэдэй бэшэһэн «Флотоводец Ли Сун Син» гэжэ түрүүшын оперые харуулаа. XVI зуунай үедэ японско добтолгоһо эсэргүү корейскэ арадай тэмсэл тухай, корейскэ гайхамшагта флотоводец адмирал Ли Сун Син тухай энэ оперо хэлэнэ. Спектакль ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө, харагшад ба корейскэ хэблэл тэрэниие халуунаар угтаа.

Хитадай национальна районуудта худалдаа наймаанай хүгжэлтэ

ПЕКИН, январиин 30. (ТАСС). Национальна үсөөнхидэй һуудаг Юньнань провинциин районуудта худалдаа наймаанай ургалта тухай «Гуаминжибао» газетэ мэдээсэнэ.

Нютагай үйлэдбэриие хүгжөөхэ, промышленна эд бараагаар хүн зониие хангалга һайжаруулха зорилгоор арадай засагаархид энэ провинциин хэдэн олон районуудта худалдаа наймаанай 100 гаран пункт эмхидхэбэ. Эдэ пунктнууд 60 миллиард гаран юань хэмжээтэй нютагай товарнуудые худалдан абаба. Гүрэнэй худалдаа наймаанай компаниин отделениинүүд үргэн хэрэглэлэй ехэ эд бараа эдэ районуудта эльгээбэ. Хүсэдбэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, үнгэрһэн гурбан жэлэй турша дотор эдэ районуудта 100 миллиард гаран юань хэмжээтэй эд бараан худалдагдаа.

Болгариин арадай ажахын хүгжэлтэ

СОФИ, январиин 30. (ТАСС). 1952 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай Болгариин министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл мүнөөдэр газетэнүүдтэ толилогдоо.

Промышленна продукци үйлэдбэрилгын жэлэй түсэб 1952 ондо 98.9 процент дүүргэгдөө.

1952 ондо промышленна продукциин хэмжээн 1951 оной промышленна продукциин хэмжээнһөө 18 процентээр үлүүлбэ.

1952 ондо болгарска промышленность 130 гаран түхэлэй шэнэ машинануудые ба механизмнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо.

1952 ондо газартаряалан ба мал ажахые хүгжөөхэ ябадалда шэнэ амжалтануудые туйлагдаа.

Болгарида капитальна барилга түргэнөөр дэлгэржэ байна. 1951 онойхидо орходоо 14 процент ехэ капиталовложени 1952 ондо хэгдэбэ. Промышленна шухала олон предприяти ашаглалгада оруулагдаба.

Мүнгэнэй реформо хэһэн, эдеэ хоолой продуктнуудай карточкануудые болюулһан, гүрэнэй единэ сэнгүүдые удаа дараалан хоёр дахин химдаруулһан ябадал левые түрүүритай болгохо, хүн зоной бодото олзо доходые ехэдхэхэ, худалдаа наймаае саашадань дэлгэрүүлхэ ябадалда хүргэбэ.

1952 ондо промышленностьда, барилга, транспорт дээрэ ба худалдаа наймаанда хүдэлмэрилжэй, албахаагшадай тоо 47.709 хүнөөр олошорбо. Промышленностьда ажалай бүтээсэ жэлэй турша дотор 11 процентээр ургаа.

Арадай культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ, гэгээрэл ба элүүрые хамгаалга хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан ехэ амжалтанууд мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Боннско бюджет

БЕРЛИН, январиин 30. (ТАСС). Баруун берлинскэ газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, финансынуудай боннско министр Шеффер 1953—1954 финансова оной боннско бюджедэй проект тухай элидхэлые бундестагай январиин 28-най заседани дээрэ хэбэ.

1953—1954 оной боннско бюджет нииитэ дээрээ 26,5 миллиард шахуу марк хэмжээтэйгээр зохёогдобо. Боннско шэнэ бюджедэй гаргашын эгээн ехэ хубинь «оборонодо» 9,9 миллиард марк хэмжээтэй гаргагдаха болоно гэжэ «Ди нейе Цейтунг» газетэ бэшэнэ. «Бюджедтэ нэмэлтэ 3,7 миллиард марк бии юм, тэрэнь, Хойто-атлантическа союзай зааборинуудай ёһоор «оборонодо» үгтэхэ ёһотой байна. Тиин бюджет дотор 2 марк бүхэнэй нэгэниинь сэрэгэй гаргашануудта зорюулагдана» гэжэ «Телеграф» газетэ заана.

Шахт банкын филиалнуудые байгуулна

БЕРЛИН, январиин 30. (ТАСС). Мюнхенһээ АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Шахт унд Ко» гэжэ банкые һая Дюссельдорфдо нээһэн сэрэгэй гэмтэн Шахт өөрынгөө банкын филиалые Мюнхендэ нээжэ зүбшөөл гуйжа, мюнхенскэ магистратда хандаба. Шахт банкын филиалнуудые Баруун Германиин бүхы томо городуудта, түрүүшын ээлжээндэ газаа нютагай главна городуудта байгуулха һанаатай байна. Шахт өөрынгөө банкые монополистическэ ехэ предприяти болгохо зорилготой юм.

Баруун германска хүндэ индустриин зонхилогшод, гитлеровскэ Германиин сэрэгэй экономикын урдын хүтэлбэрилэгшэд Папен, Стиннес ба Динкельбах гэгшэд Шахтые дэмжэнэ. Өөһэдынгөө экспансионистска программа хамтадаа зохёохын тула, тэдэнэр Дюссельдорфдо Шахтын банкын нээлгэ дээрэ байлсаба.

ИНДИИН БЭЕЭ БҮРИН ДААҺАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

25 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг Калькуттада болоо

ДЕЛИ, январиин 29. (ТАСС). Январиин 26-да Калькуттада Парк Сиркус гэжэ талмай дээрэ 25 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болоо. Митингдэ хабаадагшад Британска Империин ба Индиин хоорондохи бүхы холбоонуудые таһалха гэжэ нэгэн һаналаар эрибэ.

«Свадхината» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, коммунистическэ партиин бенгальска комитет зүүнэй партинуудай калькуттска бусад организацинуудтай хамтадаа тус митингые эмхидхэһэн байна. Баруун бенгальска зүүнэй элдэб партинуудай түлөөлэгшэд зүүнэй единэ фронт байгуулхые, Индиин бэеэ бүрин дааһан байдалай түлөө тэмсэхые уряалба.

Бухарестдэ шатарай Уласхоорондын турнир болојо байна

БУХАРЕСТ, январиин 30. (ТАСС). Шатарай Уласхоорондын турнирай дүрбэдэхи тур мүнөөдэр Бухарестдэ болоо.

Советскэ гроссмейстер Смыслов тон һайнаар наадажа, 37-дохи ябадалдаа Милевые (Болгари) шүүбэ. Мастер Толуш Румыниин чемпион Чоколтя гэгшые 30-дахи ябадалдаа шүүгээ.

Һайнаар наадаһан венгерскэ гроссмейстер Л. Сабо Рэдулеску гэгшые (Румыни) 35-дахи ябадалдаа илаба. Чехословацка мастер Филипп Барцые (Венгри). Барда (Норвеги) Шайтарые (Чехословаки) шүүбэ.

Советскэ шатаршад Петросян ба Спасский, Штольц (Швеци)—О'Келли (Бельги), Рейхер (Румыни) — Слива (Польша), Троянеску (Румыни)—Голомбек (Англи) гэгшэд наадаад тэнсэбэ.

Советскэ гроссмейстер Болеславский ба румынска мастер Ш. Сабо гэгшэдэй партии 41 ябадалай һүүлээр адли байдалтайгаар хойшолуулагдаа.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, январиин 30. (ТАСС). Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү хамгаалгын байлдаануудые хэжэ байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд дайсанай 3 самолёт унагаагаа, 4 самолёдыень гэмтээгээ.

Американска солдадууд тэрьедэнэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 29. (ТАСС). Сеулһаа Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, американска 8-дахи армиин сэрэгэй прокурор полковник Роберт Лансфилд ингэжэ мэдүүлбэ: 3-дахи дивизиин 65-дахи полкһоо сэрэгэй трибуналаар һая сүүдлэгдэһэн 97 солдадуудһаа гадна, тэрьедэһэнэй түлөө олон солдадууд 2-дохи, 24-дэхи, 45-дахи дивизинүүдтэ ба 1-дэхи мотомеханизированнэ дивизидэ сүүдлэгдээ. Гансахан 1-дэхи мотомеханизированнэ дивизидэ сэрэгэй трибунал хадаа һүүлэй хоёр һарын турша дотор солдадуудай «айжа сухариһан» 100—150 ушарнуудые, 2-дохи дивизидэ, тухайлхада, мүн лэ тэды шэнээн ушарнуудые хаража үзэбэ.

«Муу зан ааша» гү, али дайсанһаа айха, дайшалхы позицида ошохоёо арсаха, аюултай даалгабариһаа зайсахын тула тэрьедэхэ мэтын гурбан янзын гэмнэлгэ сүүд дээрэ хэтдэнэ гэжэ Лансфилд зааба. Тэрьедэхэ ушарнууд эгээн олон байна. Гэмтэ этэгээдүүд 40 жэл хүрэтэр болзороор түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэнэ.

Хойто Африкада французска колонизаторнууд аашална

ПАРИЖ, январиин 30. (ТАСС). «Либерасьон» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1952 оной январьда Бон мысэй райондо колониальна засагаархидаар зобоогдон наһа бараһан хүнүүдэй дурасхаалые ёһолхо ба январиин 30-да хүдэлмэреэ зогсоохо гэһэн уряатай листовконууд Тунисай городуудта ба тосхонуудта тараагдаба.

Туниста январиин 28-най үдэр ажалшадай патриотическа демонстраци болоо гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. Демонстрантнуудые тараан намнаха гэжэ оролдон, полици буу зэбсэг хэрэглэбэ. Демонстрациин һүүлээр олон хүн нэгжэгдээ, олон арестнууд хэгдээ. Моторизованно полициин отрядууд городой үйлсэнүүдээр ябажа, патрулиин алба хэнэ.

ПАРИЖ, январиин 30. (ТАСС). Алжирска коммунистическэ партиин орган «Либерте» гэжэ газетын үсэгэлдэрэй номерой экземплярнуудые французска полици хуряан абаа гэжэ «Юманите» бэшэнэ.

Манай республика дотор

„Һайхан басагад" гэжэ зүжэг

Бурят-Монголой гүрэнэй ород драммын театрын коллектив А. Симуковой «Һайхан басагад» гэжэ зүжэг һаяхан табиба.

Тус зүжэг паровозо-вагонно нэгэ заводто ажаллажа байгаа залуу хүдэлмэришэдэй ажал ба ажабайдалые харуулна. Энэ зүжэг соо Ремесленнэ-училищи дүүргээд ерэһэн [басагадай] сагадай үйлэдбэри дээрэ өөһэд[ынгөө] гөө мэргэжэлые хай[...] гэжэ дээшэлүүлһэн ба мэргэжэ[...] дэй туһаламжаар коллективнэ [...] хановска ажалай замда тэдэн[...] ороһон тухай харуулагдана.

Зүжэгэй рольнуудта: Маша Ра[...] тинае — М. Лермо, Олинин рол[ь] —М. Железнова, Клавые—Л. Ш[...] кова, Тамарые—Н. Королева, Ве[...] —К. Никулина, Нюрые—М. Ле[...] ва гэгшэд наадана. Мүн залуу [...] тер Сергей Третьяковой рольдо [...] Королев, хуушан хүдэлмэришэн-[...] тер Авдеевые Г. Иванов наад[...] БМАССР-эй габъята артист [...] Гофман заводой инженер Фоме[...] артист А. Беломенецкий заво[...] парткомой секретарь боложо [...] даха зуураа шалабаритай һайн [...] дараа харагшадые һонирхуул[...]

Чувашска АССР-эй искусство[...] дай габьяата ажал-ябуулагша Г. Морев тэрэ зүжэгые уранаар таб[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Маша Ра[...] нагай ролиие артистка М. Ле[рмо] Сергей Третьяковой ролиие ар[...] И. Королёв наадажа байна.

В. Шитико[в]

Оролдосотой врач

Врач Иринчиева 1951 оной намар Закаменай Санага тосхоной больницада ажаллахаар ерэһэн юм. Тэрэ хадаа венкабинедые эрхилэгшээр хүдэлмэрилжэ байтараа, уданшьгүй больницые даагшаар томилогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ниилээд саг үнгэрөө. Энэ үе соо Софья Степановна оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар арад зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Нүхэр Иринчиева хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлгые һ[...] жаруулхаһаа гадна, арад зо[ной] дунда санитарна гэгээрэлэй хү[дэл]мэриие үргэнөөр ябуулдаг боло[...] байна.

Аймагай элүүрые хамгаалгын [...] һаг нүхэр Иринчиевагай оролдо[со]той ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, м[...] гэжэлээ дээшэлүүлхынь тула тэрээниие һаяхан Сталинград [...] гээбэ.

С. Доржие[в]

Пионернүүдэй Байшанда

Үдэшын боро хараанаар Кяхта городой пионернүүдэй Байшан соо электрын галнууд хурсаар яларна. Тус Байшангай үүдэнэй дэргэдэ иигэжэ бэшээтэй: «№ 4 һунгуулиин Сталинска округой агитпункт» Тус агитпункт дотор энэ үдэшэлэн һунгагшад олоороо сугларанхай. Тэндэ сугларагшад шэнэ газетэ, журналнуудые уншанад, коммунизмын агуу ехэ барилганuудай макет-плакадуудые һонирхон харанад, зарим хүнүүд шатар дамаар нааданад.

Агитатор С. Тугаринов партиин XIX съездын батaлан абаһан табадахи табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүд тухай ойлгосотой тодоор хөөрэжэ эхилнэ.

—Шэнэ табанжэл дотор манай гүрэнэй экономико ба культура тон ехээр хүгжөөгдэхэ байна,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. Томо томо гидроэлектростанцинууд, каналнууд, завод, фабриканууд олоороо баригдаха юм. Мүн манайшье нютагта тон ехэ хубилалтанууд болохо ба[й]ниинь лабтай.

Январь һара соо түсэбөөр [...] раалагдаһанай ёһоор тус агитпу[нкт] дотор удаадахи темэнүүдээр [лек]цинүүд уншагдажа байна гэ[...] «СССР-тэхи социализмын эконо[ми]ческа проблемэнүүд» гэһэн ну[...] И. В. Сталинай түүхэтэ зохёол [ту]хай, Сталинска Конституци ту[...] нютагай Соведүүдтэ һунгаха [...] галтанууд тухай Дүрим, «Аме[ри]канска империалистнууд — арад[уу]дай хорото муухай дайсад мүн» [...] һэн ба бусад.

Эдэ лекцинүүдһээ гадна, аги[татор] тор бүхэн тусхай хубаарилагда[һан] айлнуудаараа ябажа элдэб хөөр[эл]дөөнүүдые хододоо үнгэргэдэг.

Агитаторнууд нүхэд Протопо[в], Отчалко, Агафонов гэгшэд ил[...] гаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрил[...]

Б. Дымбрылов.
«Бурят-Монголой үнэн» газе[тын] корреспонде[нт].

Ажалай нэмэлтэ түлэбэри абана

1952 ондо малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар үлүүлэн дүүргэһэн Закаменай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой малшад ажалай нэмэлтэ түлэбэри абаба. Жэшээлхэдэ, эбэртэ бодо малай фермэ дээрэ хүдэлмэрилдэг Бизья Цыденова, Цыренжап Цыденов, Цырен Тубанова, Мангад Доржиева, Лайжаман Цыбикова, Жигмит Шагжиева, Ханда Дылыкова гэгшэд нэмэлтэ түлэбэридэ нэжээд буруу абаһан байна. Мүн малшад Дыжит Дампилова, Пурба Садаева, Ду[...] Доржиева гэгшэд нэмэлтэ түлэб[эри] абаа.

Үнгэрһэн жэлдэ 35 гүүнһээ 33 у[на]га абажа тэнжээһэн Бадма Гар[...] ев—4 центнер ороохо, 30 гүүнһээ [...] унага абажа тэнжээһэн Бадма Ц[ы]ренов—4 центнер ороохо, 32 гүүн[һээ] 31 унага абажа тэнжээһэн Цыр[ен]жап Будаев—3,5 центнер оро[охо] абаба. Мүн КТФ ба ОТФ-е даа[...] Лубсан Ендонов ажалай нэмэ[лтэ] түлэбэридэ 6 центнер ороохо аба[һан] байна.

Б. Шойдоков

Түрэлхидэй суглаан болобо

Һаяхан КПСС-эй Мухаршэбэрэй айком Мухаршэбэрэй дунда һургуулиин дирекцитэй хамта һургуулиин һурагшадай түрэлхидэй суглаа үнгэргэбэ. «Ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тушаа түрэлхидэй зорилго» гэһэн элидхэлые һургуулиин директор нүхэр Степанов хэбэ. Һурагшадые хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнуудай һургуулиин ба түрэлхидэй ажал-ябуулгада бии байһые элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Һурагшадай успеваемостиие дээшэлүүлхэ, хүмүүжүүлгые һайжаруулха тухай шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад баталһан байна.

М. Александров.

Агитбригада колхозууда[р] ябана

Бичурын аймагай культурын Ба[й]шангай агитбригада аймагайн[...] колхозуудаар 2 недели соо ябаһа[н] һаяхан бусажа ерэбэ.

Энэ агитбригада Окино-Ключ[ев]скойн, Харланай, Еланска, Дол[...] Мангиртын сомонуудай 5 колхо[з] клубуудта, малай фермэнүүдтэ [...] агитпунктнуудта партиин XIX с[ъез]дын директивэнүүд, Сталинска Ко[н]ституци тухай асуудалаар элид[хэл] ба хөөрэлдөөнүүдые хэһэн бай[на].

Уранһайханай агитбригадын [...] һунгагшадта 20 шахуу концерт [ха]руулаа.

Тус бригада Бага-Куналейн се[ль]скэ Соведэй колхозуудта һаяар [...] рахаяа бэлдэжэ байна.

Н. Сомонова.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

РУМЫНСКА АРАДАЙ ГАЙХАМШАГТА АМЖАЛТАНУУД

1952 оной ноябриин 30-да бүгэдэ арадай һунгалтанууд дээрэ шэнэ Конституциин үндэһөөр һунгагдаһан Румыниин национальна ехэ суглаанай нэгэдэхи сесси болобо. Сесси хадаа 1953 оной гүрэнэй бюджедые хаража үзэһэн ба баталһан, национальна суглаанай президиум һунгаһан, правительствые бүридүүлһэн байна.

Румыниин шэнэ бюджет хадаа социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ румынска арадай туйлаһан гайхамшагта амжалтануудые тодорхойгоор харуулна. Энэ бюджет Советскэ Союзай хани барисаата туһаламжын ашаар өөрынгөө экономикые угаа ехээр хүгжөөжэ байгаа арадай демократиин оронуудта болоһон социально-экономическа асари ехэ процессүүдые ойлгохо арга олгоно.

Румынида 1938 онойхитой сасуулхада 2,5 дахин ехэ булад ба электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргагдана. Цемент үйлэдбэрилгэ 3 дахин ургаа, нефть абалга дайнай урда тээхи хэмжээнһээ ехээр үлүүлээ. Урдада хилын саанаһаа асарагдажа байһан электромоторнууд, турбогенераторнууд, станогууд, тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд, мүн нефтиин, горнорудна ба электротехническэ промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэ мүнөө Румыни дотор бүтээгдэнэ.

Румынска Арадай Республика өөрынгөө табанжэлэй гурбадахи жэлдэ ороод ябана. Ороной хүдэлмэришэн анги табанжэлые дүрбэн жэлдэ болзорһоонь урид дүүргэхые эрмэлзэнэ. 1953 оной гүрэнэй бюджет хадаа табанжэлэй түрүүшын хоёр жэлэй турша дотор тус орондо туйлагдаһан ехэ амжалтануудай бата бэхи база дээрэ байгуулагдаа. 1951 ондо Румыниин промышленна үйлэдбэри дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 1,9 дахин үлүүлһэн байна.

1953 оной баталагдаһан бюджет хадаа эб найрамдалай ба демократиин лагерьта ородог, социализм байгуулжа байгаа Румынска Арадай Республикын хүгжэлтэдэ зорюулагдана. Румынска хүдэлмэришэд ба таряашад үглөөдэрые этигэл найдабаритайгаар хаража, асари ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Национальна ехэ суглаанай нэгэдэхи сесси дээрэ румынска арадай вождь Г. Георгиу Дежээр толгойлогдоһон республикын правительство бүридүүлэгдэбэ.

АМЕРИКАНЕЦУУД БАРУУН ЕВРОПОДО

«США-гэй правительственна гражданска угаа олон албахаагшад хилын саана байна, тэдээнһээ 15 гаран армейскэ дивизи бүридүүлжэ болохо байгаа» гэжэ һаяхан вашингтонско «Ньюс» газетэ редакционно статья соогоо мэдээсэбэ. Баруун Европые бодото дээрэнь эзэмдэһэн американска сэрэгэй частьнууд энэ тоодо ороногүй. Американецууд (жиирэй европеец американецуудые янки гэжэ нэрлэдэг юм) хилын саана өөһэдыгөө колонизаторнууд мэтээр абажа ябадаг юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө убайгүй зан аашануудаар арадуудай зэбүүрхэл үүдхэбэ.

Американска тушаалта нюурнууд «хани нүхэдөө ехээр гээгээ», Холбоото Штадуудые шоодбори болгоо гэжэ американска корреспондент Шэкфорд Баруун Германиһаа мэдээсэбэ.

Өөһэдынгөө зан аашаар Европын арадуудай зэбүүрхэлые американска гражданска түлөөлэгшэдэй үүдхэжэ байгаа һаа, американска дайшад хүнүүдые улам ехээр дурыень гутаана. Һаяхан баруун германска «Форвертс» газетэ шэнэ жэлэй түрүүшын 11 үдэр соо Баруун Германиин элдэб городуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые толилбо. Американска сэрэгүүдэй хэһэн 20 гэмтэ хэрэгүүд тухай тэдэ мэдээнүүд соо хэлэгдэнэ. Тэдэнэй тоодо хүнүүдые алаһан, тоноһон, хүсэрхэн эдлэһэн, һогтуугаар хэрэлдэн салшаһан ушарнууд бии.

Забхайрһан американска булимтарагшад Францида, Англида ба баруун европейскэ бусад оронуудта өөһэдыгөө иимээр лэ абажа ябана. Американска летчигуудай бузар зан аашануудтай холбоотой элдэб хэрэгүүдые хаража үзэхын тула, США-гэй авиациин министрын орлогшо Хилл үнгэрһэн жэлэй эсэстэ Лондондо тусхай ерэхэ баатай болоһон юм.

«Дейли Уоркер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, американска агаарай сэрэгэй базануудай дэргэдэ һуудаг хүн зоной дунда антиамериканска һанал бодолой ургаһан дээрэһээ, Хилл ерэһэн байгаа. Американска дайшадта хүнүүдэй зэбүүрхэдэг ябадалаар энэ һанал бодол тайлбарилагдана гэжэ газетэ заана.

1951—52 онуудта Франци дотор американска солдадуудай хабаадалгатай 400 шахуу «ехэ инцидент» болоһон юм гэжэ американска «Нью-Йорк Таймс» газетэ зааба. Тэдэниие ехэ инцидентнүүд гэжэ «Нью-Йорк Таймсын» мэдэрхэ баатай болоо һаа, тэдэнэй ямар «инцидентнүүд» байһыень ойлгоходо бэрхэтэй бэшэ.

Һэшхэлгүй американска булимтарагшад тушаа Баруун Европын арадуудай зэбүүрхэл үдэр бүри ургана. Баруун Европоһоо США руу һая бусажа ерэһэн американска конгрессмен хадаа «Янкинууд, гэртээ тонилогты!» гэһэн бэшэгүүдые Баруун Европын бүхы городуудта хараад гэжэ хэблэлэй түлөөлэгшэдэй үмэнэ гашуудалтайгаар мэдэрбэ.

Г. Подкопаев.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Кубанска хасагууд» (үдэрэй 10 ба 12 часта), «Сильва» (14, 16 ба 20 часта), «Шононуул ба хонид» 2-дохи сери (18 ба 22 часта).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Дербен[т] гэжэ танкер» (үдэрэй 10 ба 12 ч[ас]та), «Баян бэри» (14, 16, 20 ба 23 [ч.] 30 минутада), «Школа ненависти» ([...] ба 22 часта).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85. отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 15.

Н—00463 Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.